

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXII. — Wydana i rozesłana dnia 23. sierpnia 1910.

Treść: № 148. Rozporządzenie, dotyczące przeprowadzenia spisu ludności według stanu z dnia 31. grudnia 1910.

148.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 20. sierpnia 1910,

dotyczące przeprowadzenia spisu ludności według
stanu z dnia 31. grudnia 1910.

Odnośnie do ustawy o spisie ludności z dnia 29. marca 1869, Dz. u. p. Nr. 67, i ustępu końcowego § 14. przepisu, dołączonego do ustawy tej, postanawia się, iż przy spisie ludności, który ma być podjęty według stanu z dnia 31. grudnia 1910, należy używać formularzy, umieszczonych w dalszym ciągu, i kierować się przytem pouczeniami, dołączonymi do formularzy tych.

§ 15. wspomnianego przepisu o spisie ludności i zarządzenia władz politycznych, które będą wydane na jego podstawie, wskazują, w których

gminach należy przeprowadzić spis zapomocą kart oznajmienia. Za pośrednictwem tych samych władz poda się do wiadomości, w których z gmin tych ma się podjąć zbadanie stosunków mieszkań i to w zakresie ograniczonym lub szczegółowym.

Po przeprowadzeniu spisu ludności i po sporządzeniu przeglądów, wymienionych w przepisie, dotyczącym spisu ludności, należy przesłać wszystkie karty oznajmienia i arkusze spisowe, arkusze okładowe do kart oznajmienia i arkusze zbiorowe, tudzież przeglądy miejscowe i gminne, wraz z materiałem dla czynnego wojska c. k. Centralnej Komisji statystycznej do dalszego spożytkowania.

Termin do tego, tudzież bliższe postanowienia co do przesłania wspomnianych aktów spisowych poda Ministerstwo spraw wewnętrznych w czasie właściwym.

Haerdtl wkr.

Kraj: Ulica lub plac:
 Powiat polityczny: Numer domu: { orientacyjny:
 Gmina: { spisowy:
 Miejscowość: Numer mieszkania:

I.

Karta oznajmienia

do

spisu ludności i najważniejszych domowych zwierząt użytkowych podług stanu z dnia
 31. grudnia 1910.

(Dla miejscowości, w których nie bada się stosunków mieszkań.)

Wypełniając niniejszą kartę oznajmienia, należy ściśle uwzględnić pouczenie (formularz IV).

Prawidłowo wypełnioną kartę oznajmienia należy oddać właścicielowi domu lub jego pełnomocnikowi w dniu
 3. stycznia 1911.

Kto uchyla się od spisu albo podaje nieprawdziwe szczegóły albo w jakimkolwiek innym względzie nie czyni
 zadość obowiązkowi, ciążącemu na nim w myśl przepisu o przeprowadzeniu spisu ludności, ma być ukarany w myśl
 § 30. powołanego przepisu grzywną od 2 do 40 K lub w razie niemożności zapłacenia odpowiednią karą na wolności
 aż do 4 dni, o ile wypadek odnośny nie nadaje się do postąpienia według ustawy karnej.

Kraj: Ulica lub plac:
 Powiat polityczny: Numer domu { orientacyjny:
 Gmina: spisowy:
 Miejscowość: Numer mieszkania:
 Używane w domu oznaczenie położenia mieszkania co do wysokości:

II.

Karta oznajmienia

do

spisu ludności i najważniejszych domowych zwierząt użytkowych podług stanu z dnia 31. grudnia 1910.

(Dla miejscowości, w których odbywa się ograniczone badanie stosunków mieszkań.)

Wypełniając niniejszą kartę oznajmienia, należy uwzględnić dokładnie pouczenie (formularz IV).
 Prawidłowo wypełnioną kartę oznajmienia należy oddać właścicielowi domu lub jego pełnomocnikowi dnia 3. stycznia 1911.
 Kto uchyla się od spisu albo podaje nieprawdziwe szczegóły albo w jakimkolwiek innym względzie nie czyni zadość obowiązkowi, ciążącemu na nim według przepisu o spisie ludności, będzie ukarany w myśl § 30. powołanego przepisu grzywną od 2 do 40 K albo w razie niemożności zapłacenia odpowiednią karą na wolności w wymiarze aż do 4 dni, o ile wypadek odnośny nie nadaje się do postąpienia w myśl ustawy karnej.

Pytania co do stosunków mieszkań.

1. Ile gospodarstw domowych uczestniczy w mieszkaniu?
2. Gdzie mieszkanie znajduje się? W piwnicy: . . . ; w suterrenach (w głębokim przyziemiu): . . . ; na przyziemiu (na parterze): . . . [Za parter uważa się najniższy poziomy dział domu, którego podłoga leży w równej wysokości z ulicą, względnie terenem otaczającym lub wyżej]; na którym piętrze: . . . ; [Bez względu na oznaczenie pospolite uważa się za piętro każdy poziomy dział domu (rząd okien wraz z wysokim parterem i półpiętrzem), leżący powyżej przyziomu (parteru)]; na poddaszu:

3. Z ilu części (bez ubikacji pobocznych, jak np. ubikacji strychowych i piwnicznych, spiżarni, wychodków, pralni, komórek na węgle) składa się mieszkanie?
 Czy wychodek znajduje się w obrębie mieszkania? (Tak czy nie?)

Z pośród tych części składowych mieszkania służy			
	tylko na mieszkanie	na mieszkanie i do prowadzenia przedsiębiorstwa	tylko do prowadzenia przedsiębiorstwa
pokoje			
pokoików (alkierzy)			
przedpokoje			
kuchnie			
pokoje dla służby			
łazienek lub umywalni			
Razem			

4. Dokładne oznaczenie przedsiębiorstwa, wykonywanego w mieszkaniu według pytania 3. (rodzaj rękodziela, pracy chaluwniczej (domowniczej), handlu lub innego zajęcia):
5. Ile wynosi roczny czynsz najmu (wraz z groszem czynszowym i szkolnym, opłatami za wodę itp.)? K.
 Jeżeli nie opłaca się czynszu najmu: Czy posiadacz mieszkania jest właścicielem domu? (Tak czy nie?) W razie zaprzeczenia, na jakiej podstawie służy mieszkanie do rozporządzenia posiadacza mieszkania?
6. Czy mieszkanie wynajęto z meblami? (Tak czy nie?)
7. Ogólna ilość osób, spisanych w niniejszej karcie oznajmienia (przedziaki 28 i 29) jako obecne: ; z osób tych sypia: a) w częściach składowych mieszkania, spisanych przy pytaniu 3. b) w innych ubikacjach

IV.

Pouczenie

o wypełnianiu kart oznajmienia.

(Każdej partyi mieszkalnej należy dać jeden egzemplarz tego pouczenia.)

W tych gminach, w których przeprowadza się spis zapomocą kart oznajmienia, pozostawia się samej ludności dostarczenie dat statystycznych według zamieszczonego w dalszym ciągu pouczenia; daty te, ważne zarówno dla administracyi jak i dla umiejętności, ma się uzyskać przez odpowiednie wypełnienie karty oznajmienia.

Dla każdej partyi mieszkalnej ma być wypełniona jedna karta oznajmienia lub potrzebna większa ilość tych kart, i to zasadniczo przez posiadacza mieszkania, który powinien zasięgnąć w tym celu od osób, wspólnie z nim mieszkających, a zwłaszcza od tych, które nie należą do jego własnej rodziny, szczegółów, przeznaczonych do wpisania, a odnoszących się do nich samych lub osób, przez nie zastąpionych.

Celem oparcia oznajmień tych, a względnie wpisów, jak również rewizyi ze strony urzędu gminnego, której należy później oczekiwać, na zupełnie pewnej podstawie mają osoby, podlegające spisaniu, o ile chodzi o właściwe daty osobiste, trzymać w pogotowiu dotyczące dokumenty (metrykę urodzenia ewentualnie metrykę ślubu itd., świadectwo przynależności, ewentualnie książkę służbową, paszport podróżny itp.). Posiadacz mieszkania ma potwierdzić swoim podpisem na końcu karty oznajmienia, iż podał zgodnie z prawdą wszystko, co był obowiązany zanieść w karcie tej, i to także wówczas, gdy zresztą użył innej osoby do jej wypełnienia. Jeżeli w tym ostatnim wypadku posiadacz mieszkania nie umie pisać albo jeżeli z powodu ciężkiej choroby lub innych przyczyn nie może położyć swego podpisu, wówczas należy potwierdzenie to do właściciela domu lub jego pełnomocnika. Do nich należy także wygotowanie zamiast posiadacza mieszkania całej karty oznajmienia z zachowaniem postępowania, przepisanego wyżej dla posiadacza mieszkania, jeżeli ten ani sam nie umie pisać ani nie używa pośrednika, uzdatnionego do tego.

Także co do nieobecnych partyi mieszkalnych ma właściciel domu lub jego pełnomocnik wygotować kartę oznajmienia. Jeżeli prócz nazwiska nie da się przytem uzyskać wszystkich innych wyjaśnień, należy podać w przedziale karty oznajmienia, przeznaczonej na uwagi, dlaczego nie można było wypełnić jej całkowicie.

Spis ludności przeprowadzi się według stanu z dnia 31. grudnia 1910.

Przy rozstrzyganiu pytania, które osoby ma się wykazać w karcie oznajmienia, oraz przy wypełnianiu przedziałek, w których stosownie do ich przedmiotu ma się dać odpowiedź na podstawie stosunków obecnych, należy zatem przyjąć za podstawę ścisłe stan z końcem dnia 31. grudnia 1910, uwzględniając objaśnienia, zamieszczone poniżej odnośnie do poszczególnych przedziałek.

Ustęp 1.

Współdział ludności większych gmin przy spisie.

Ustęp 2.

Kto ma wypełnić kartę oznajmienia?

Ustęp 3.

Podstawowy dzień spisu ludności.

Nie należy zatem wpisywać do karty oznajmienia dziecka, które urodziło się po dniu 31. grudnia 1910, chociażby przed wygotowaniem karty tej, a natomiast należy wciągnąć do karty oznajmienia i przeprowadzić tam osobę, która zmarła po dniu 31. grudnia 1910, chociażby przed wypełnieniem karty oznajmienia; ucznia, wyzwolonego w międzyczasie, powinno się wpisać jeszcze jako ucznia, a tego, który w wspomnianej chwili był obecny w swem mieszkaniu zwyczajnem, jest zaś nieobecny przy wygotowaniu karty oznajmienia, należy wykazać nie jako nieobecnego lecz jako obecnego (por. ustęp 26. niniejszego pouczenia).

Niezależnie od końcowego przepisu ustępu 2. niniejszego pouczenia, należy jednak osoby, które z upływem dnia 31. grudnia 1910 były w podróży, spisać w każdym razie jako obecne w tem miejscu, w którym w roku 1911. miały najpierw znowu mieszkanie lub najpierw nocowały. Tego, kto z innego powodu nie był obecny w swem mieszkaniu w chwili podanej, jednak nie mieszkał lub nie nocował równocześnie gdzieindziej, należy wykazać jako obecnego w karcie oznajmienia, przeznaczonej dla jego mieszkania (por. ustęp 10., l. 7. pouczenia).

Ustęp 10. obejmuje zresztą postanowienie, które osoby nieobecne należy zamieścić w karcie oznajmienia.

Ustęp 4.
Gdzie należy liczyć osoby, mające kilka mieszkań?

Partye mieszkalne, które mają mieszkania w rozmaitych miejscach, np. latem mieszkają na wsi a zimą w mieście, należy spisać tylko w tem mieszkaniu, w którym znajdowały się dnia 31. grudnia 1910.

Ustęp 5.
Odrębne postanowienia dla osób wojskowych.

Ponieważ według przepisu o spisie ludności władze wojskowe mają spisywać wojsko czynne, przeto karta oznajmienia nie jest przeznaczona do spisania wojska czynnego. Osoby, należące do wojska czynnego, które wykazuje się w karcie oznajmienia jako posiadaczy mieszkania, członków rodziny albo jako innych uczestników mieszkania, należy zatem wpisać jedynie w przedziałkach 1 i 2 według nazwiska i stopnia i odpowiednio wypełnić co do nich także przedziałkę 3, w dalszych zaś przedziałkach 4 do 34 nie należy co do osób tych wpisywać żadnych szczegółów.

Do wojska czynnego należą wszystkie osoby, zostające w poczcie c. i k. wojska, w c. i k. marynarce wojennej, c. k. obronie krajowej i królewsko-węgierskiej obronie krajowej (oficerowie broni, duchowni, audytorowie, lekarze, rachmistrze oddziałów, urzędnicy, aspiranci na oficerów, aspiranci na urzędników, gażyści bez rangi i żołnierze), które pełnią stale lub czasowo służbę wojskową, lub są czasowo na urlopie; z osób pobierających gażę, także te, które zostają na urlopie z placą poczekalną lub bez placą. Za czasowo urlopowane uważa się te osoby, zostające w poczcie c. i k. wojska, w c. i k. marynarce wojennej, c. k. obronie krajowej i królewsko-węgierskiej obronie krajowej, które uzyskały urlop na czas ograniczony i mogą pod tym względem wylegitymować się pozwoleniem na urlop (certyfikatem urlopowym).

Do wojska czynnego należą dalej c. i k. gwardye przyboczne, oddziały wojskowe zakładów hodowli koni, korpus straży wojskowej dla c. k. sądów cywilnych w Wiedniu i korpus straży policyjnej wojskowej.

Natomiast nie należy zaliczać do wojska czynnego:

Wszystkich osób z pocztu wojska, marynarki wojennej i obu obron krajowych, które zostają w stosunku nieczynnymi, to jest na stałym urlopie, w nieczynnej rezerwie, obronie krajowej, rezerwie zasobowej lub obronie morskiej; również wojskowych, zostających w stanie spoczynku lub w stosunku pozasłużbowym, inwalidów, którzy pobierają zaopatrzenie a nie mieszkają w domach dla inwalidów wojskowych, nakoniec emerytów wojskowych i emerytów obrony krajowej.

Oficerów i żołnierzy żandarmeryi spisuje się tak samo, jak osoby cywilne.

Wszyscy wojskowi, należący do stanu nieczynnego, jakoteż członkowie żandarmeryi mają pod względem wypełnienia karty oznajmienia te same obowiązki, co osoby cywilne.

Co do krajowców płci męskiej, urodzonych w latach 1891 do 1901 włącznie, należy przytwierdzić do każdej karty oznajmienia, w której krajowiec taki przychodzi, wolny od stempla wyciąg z księgi urodzonych (formularz V), który będzie wydawany bezpłatnie, albo uwierzytelniony odpis metryki urodzenia, jeżeli w myśl przepisu nie uczyniono tego już przy ostatnim spisie ludności w tej samej miejscowości.

Za krajowców należy uważać wszystkich austriackich obywateli państwowych także wówczas, gdy gmina, w której mają prawo swojszczyzny, nie jest znana w czasie spisu.

Po wypełnieniu wszystkich właściwych przedziałek karty oznajmienia dla wszystkich osób, które ma się spisać, winien posiadacz mieszkania lub osoba, wchodząca w myśl ustępu 2. w jego miejsce, zesumować zapiski w przedziałkach 28 i 29 karty oznajmienia i zapisać pod nimi ogólną sumę obecnych, wynikającą z obu tych sum. Jeżeli dla jednej partii mieszkalnej musiano użyć kilku kart oznajmienia (ustęp 2.), należy podać sumę tę na ostatniej karcie oznajmienia.

Co do tych miejscowości, w których ze spisem ludności łączy się badanie stosunków mieszkań, obejmuje karta oznajmienia na stronie pierwszej pytania co do składu partii mieszkalnej i ogólnej liczby osób obecnych, jakoteż co do położenia, części składowych i innych właściwości mieszkania, oraz co do sposobu jego używania. Szczegóły te należy wpisać dopiero po wypełnieniu wewnętrznej strony karty oznajmienia.

Objaśnienie co do wypełniania poszczególnych przedziałek.

Do przedziałki 1. W przedziale tej należy oznaczyć osoby, które ma się wpisać w przedziałkę 2, w ogólności liczbami bieżącymi.

Wyjątek zachodzi jedynie wtedy, jeżeli w jednym mieszkaniu mieści się dwa lub więcej gospodarstw domowych, niezależnych od siebie. W tym wypadku należy co do każdego gospodarstwa domowego rozpocząć numerowanie od 1.

W karcie oznajmienia należy dla każdej poszczególniej osoby użyć osobnego wiersza.

Do przedziałki 2. Do przedziałki tej należy wpisać co do każdego poszczególnego gospodarstwa domowego w następującym porządku:

1. Posiadacza mieszkania, względnie głowę gospodarstwa domowego (jeżeli mieszkanie mieści jedynie jedno gospodarstwo domowe, jest głową gospodarstwa domowego tą samą osobą, co posiadacz mieszkania);

2. jego małżonkę, będącą uczestniczką mieszkania;

3. wszystkie dzieci — synów i córki — będące uczestnikami mieszkania;

4. te dzieci — synów i córki, jeszcze niezamężne — nie będące uczestnikami mieszkania, które nie są jeszcze własnowolne (pełnoletnie lub uznane za pełnoletnie), chociażby były nieobecne przez czas dłuższy (stałe), np. z powodu nauki, służby, wędrówki, czynnej służby wojskowej itp.; wyjątek stanowią w razie sądowego rozłączenia małżeństwa rodziców te dzieci, które nie są uczestnikami mieszkania z powodu przyznania ich drugiemu małżonkowi;

Ustęp 6.

Trzymanie w pogotówiu wyciągów z metryk dla krajowców płci męskiej, urodzonych w latach 1891 do 1901.

Ustęp 7.

Stwierdzenie i podanie ogólnej sumy mieszkańców obecnych.

Ustęp 8.

Opis stosunków mieszkań w większych miejscowościach.

Ustęp 9.

Liczba bieżąca osób.

Ustęp 10.

Nazwisko; porządek kolejny wpisu.

5. wszystkich innych razem mieszkających krewnych, powinowatych lub innych członków rodziny;

6. dzieci, wzięte w opiekę lub na utrzymanie, które są uczestnikami mieszkania;

7. gości, będących uczestnikami mieszkania, jeżeli nie wymieniono ich już stosownie do jednego z punktów poprzednich;

8. osoby, które względem posiadacza mieszkania pozostają w stosunku, opartym na honorarium, służbie lub płacy, i są uczestnikami mieszkania, jak np. wychowawcy i wychowawczynie, słudzy i pomocnicy (czeladnicy, pomocnicy handlowi, uczniowie itd.);

9. podnajemców mieszkania wraz z ich krewnymi i ewentualną służbą w tym samym porządku i z zachowaniem tych samych przepisów, co mieszkańców głównych. Za podnajemców należy uważać takie osoby, które wzięły od posiadacza mieszkania w podnajem pewną miejscowo odgranieczoną część mieszkania (pokój, alkierz itd.);

10. noclegujących (przyjmowanych na nocleg) itp. wraz z ich krewnymi; za noclegujących (przyjmowanych na nocleg) należy uważać osoby, które za zapłatą używają jedynie miejsca do spania.

Gdyby uczestnikami mieszkania były osoby, do których nie stosuje się żadne z wspomnianych oznaczeń, wówczas należy zaliczyć je do gości (punkt 7.).

Podany tutaj porządek kolejny wpisów musi być zachowany w obrębie każdego gospodarstwa domowego, uważanego za całość, a więc także wtedy, gdy w jednym mieszkaniu mieści się dwa lub więcej gospodarstw od siebie niezawisłych (por. ustęp 9.).

Zwraca się uwagę zwłaszcza na to, iż tylko wtedy należy zaliczyć daną osobę do pewnego gospodarstwa domowego w jednym z wymienionych przymiotów, jeżeli ona sama nie stanowi własnego gospodarstwa domowego ani nie jest jego głową.

Co do wpisania osób czynnego stanu wojskowego do przedziałki 2 stosują się uwagi, podane w ustępie 5.

Osoby, będące zwykle uczestnikami mieszkania, należy zapisać w karcie oznajmienia nawet wtedy, gdy są czasowo nieobecne, np. gdy są w podróży, w szpitalu itd.

Ustęp 11.

Stosunek do posiadacza mieszkania, względnie głowy gospodarstwa domowego.

Do przedziałki 3. Należy tu podać dokładnie stosunek pokrewieństwa lub inny stosunek poszczególnych osób, wymienionych w przedziałce 2, do posiadacza mieszkania (podnajemcy itd.), względnie do głowy gospodarstwa domowego. Posiadacza mieszkania (głowę gospodarstwa domowego) należy oznaczyć jako takiego. Co do każdej innej osoby należy podać, czy pozostaje względem posiadacza mieszkania lub wymienionej bezpośrednio przedtem głowy gospodarstwa domowego albo względem podnajemcy itd. w stosunku małżeńskim lub stosunku pokrewieństwa jako żona, syn, córka, ojciec, matka, brat itd.; czy jest jego gościem, czy pozostaje na jego utrzymaniu lub wiece, czy znajduje się u niego w stosunku, opartym na honorarium lub płacy, albo w stosunku roboczym lub służbowym, np. jako wychowawca, pomocnik, sługa, uczeń itd., wreszcie czy jest podnajemcą, noclegującym itd. u posiadacza mieszkania (głowy gospodarstwa domowego).

Mieszkańców zakładu dla wspólnego pobytu należy oznaczyć stosownie do rodzaju zakładu jako wychowawców, członków klasztoru, chorych, więźniów, gości (hotelowych, gospodnich) itd.

Do przedziałki 4 i 5. Przy każdej osobie płci męskiej, wpisanej w przedziałce 2, należy wstawić kreskę pionową w przedziałce 4, zaś przy każdej osobie płci żeńskiej w przedziałce 5.

Ustęp 12.
Płeć.

Do przedziałki 6, 7 i 8. Gdyby mimo szczegółowych dochodzeń nie można było podać dokładnie dat urodzenia, należy wypełnić każdą z trzech przedziałek w sposób możliwie zbliżony do prawdy.

Ustęp 13.
Data urodzenia.

Przytem nie powinno się dawać pierwszeństwa okrągłym dziesiątkom lat, to jest cyfrom lat, kończącym się na zero, jak 1840, 1850 itp., lecz należy wpisywać cyfry takie podobnie jak cyfry innych lat jedynie wówczas, jeżeli oznaczają rzeczywiście rok urodzenia odnośnej osoby albo przynajmniej w myśl ustępu poprzedzającego ten rok, który można istotnie uważać najprawdopodobniej za rok urodzenia. W tym duchu należy unikać zaokrąglenia na dziesiątki lat.

Do przedziałki 9. W wierszu pierwszym przedziałki tej należy podać nazwę miejsca urodzenia, jeżeli miejsce to leży w jednym z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, a gdyby ono należało do gminy, inaczej nazwanej, w nawiasie także nazwę gminy tej; w wierszu drugim należy wymienić odnośny powiat polityczny, a w wierszu trzecim kraj.

Ustęp 14.
Miejsce urodzenia.

Jeżeli miejsce urodzenia leży w krajach świętej Korony węgierskiej, wówczas należy podać miejsce urodzenia, następnie odnośny komitat, a dalej wpisać stosownie do danego wypadku: Węgry albo Kroacya-Sławonia albo Rjeka z okręgiem.

Jeżeli miejsce urodzenia leży w Bośni i Hercegowinie, trzeba podać miejsce urodzenia tudzież powiat i wpisać „Bośnia-Hercegowina“.

Jeżeli wreszcie miejsce urodzenia leży poza wszystkimi, wyżej podanymi obszarami, wymienia się miejsce urodzenia, następnie szerszy powiat administracyjny (okrąg rządowy, departament itd.) oraz odnośne państwo.

Do przedziałki 10. Co do obywateli austriackich należy wymienić w porządku kolejnym trzech na to przeznaczonych wierszy gminę swojszczyzny, tudzież jej powiat polityczny i kraj. Jeżeli samo miejsce spisu jest gminą swojszczyzny lub jej częścią składową, wystarczy podać tylko gminę swojszczyzny.

Ustęp 15.
Prawo swojszczyzny i przynależność państwową.

Jeżeli wie się wprawdzie, że pewna osoba ma obywatelstwo austriackie, lecz nie zna się jej gminy swojszczyzny, wówczas należy również wpisać jako gminę swojszczyzny gminę miejsca spisu, względnie miejsce spisu, atoli z dodatkiem: „według § 14. przepisu o spisie ludności“. To samo odnosi się do osób, co do których nie jest pewne, czy przynależą do państwa austriackiego czy nie. Co do osób natomiast, o których jest pewne, iż w danej chwili nie przynależą do żadnego państwa, należy wstawić kreski poprzeczne.

Co do obywateli węgierskich powinno się wymienić gminę swojszczyzny, komitat i stosownie do danego wypadku: Węgry albo Kroacyę-Sławonię albo Rjekę z okręgiem.

Co do obywateli bośniacko-hercegowińskich należy podać gminę swojszczyzny, tudzież powiat i wpisać „Bośnia-Hercegowina“.

Co do wszystkich osób, nie wymienionych już poprzednio, należy podać, jeżeli w państwie, do którego przynależą, istnieje również instytucja prawna swojszczyzny gminnej (instytucja prawa przynależności), odnośną gminę (swojszczyzny) i szerszy powiat administracyjny (okrąg rządowy, departament itd.), a w każdym razie odnośne państwo.

Ustęp 16.
Wyznanie religijne.

Do przedziałki 11. Tutaj trzeba wyrazić, czy odnośna osoba jest obrządku rzymsko-katolickiego, grecko-katolickiego, ormiańsko-katolickiego, starokatolickiego, grecko-wschodniego, ormiańsko-wschodniego, wyznania ewangelicko-augsburskiego (luterskiego), ewangelicko-lutewskiego (reformowanego), herrnhuckiego, anglikańskiego, mennonickiego, unitarskiego, lipowańskiego, izraelskiego, mahometańskiego itd., lub czy jest bezwyznaniowa.

Ustęp 17.
Język potoczny.

Do przedziałki 13. Przedziałkę tę trzeba wypełnić tylko co do osób, przynależnych do obszaru krajów, reprezentowanych w Radzie państwa. Co do każdej takiej osoby należy podać język, którego osoba ta używa w zwykłym obcowaniu, lecz w każdym razie tylko jeden z następujących języków: niemiecki, czeski-morawski-słowacki, polski, ruski, słoweński, serbski-kroacki, włoski-ladyński, rumuński, węgierski.

Co do dzieci, nieumiejących jeszcze mówić, i osób, które z powodu wad cieleśnych lub zupełnego zastoju rozwoju umysłowego, nie używają właściwie żadnego języka, należy wpisać ten z powyższych języków, który ze względu na rodzinę, a ewentualnie na inne otoczenie, w którym osoby te żyją, będzie względnie byłby prawdopodobnie ich językiem potocznym.

Ustęp 18.
Umiejętność czytania i pisania.

Do przedziałki 14 i 15. Co do osób, które umieją zarówno czytać jak i pisać, należy wstawić kreskę pionową w przedziałce 14, a co do tych, które umieją tylko czytać, w przedziałce 15. Co do osób, które nie umieją ani czytać ani pisać, należy w obu przedziałkach położyć kreskę poprzeczną.

Ustęp 19.
Wady fizyczne.

Do przedziałki 16 i 17. Co do osób ślepych należy położyć kreskę pionową w przedziałce 16, co do głuchoniemych w przedziałce 17, a co do osób, które są zarówno ślepe jak i głuchonieme, w każdej z obu tych przedziałek.

Za ślepe uważa się tutaj nie tylko osoby, które zupełnie straciły wzrok, lecz także te, których siła widzenia nie jest dostateczna, by mogły same wyznać (zorientować) się w miejscach obcych i policzyć rozstawione palce u ręki na ciemnym tle w odległości ponad jeden metr.

Ustęp 20.
Gałąź zawodu głównego, stanowisko w zawodzie.

Do przedziałki 18 i 19. Zawodem głównym, a dla osób, mających jeden tylko zawód, zawodem jedynym jest ten, na którym opiera się przeważnie stanowisko społeczne albo z którego pochodzi zarobek w całości lub w przeważnej części (choćby nie wykonywano go chwilowo, np. w dniu 31. grudnia). Co do każdej poszczególnej osoby, pozostającej w pewnym oznaczonym zawodzie, należy podać go jak najdokładniej, aby można było przeprowadzić właściwy i szczegółowy podział ludności według rodzajów zawodu.

Powinno się przeto unikać tutaj wszelkich wyrażań, które określają zawód tylko w ogólności, i podać dokładnie co do każdej osoby, pozostającej w pewnym zawodzie:

— w przedziałce 18, gałąź zawodu głównego,

w przedziałce 19, stanowisko w zawodzie, mianowicie stosunek własności, posiadania, kolonatu, najmu lub dzierżawy, deputatu, stosunek służbowy, naukowy, roboczy itp.,

a więc na przykład:

Dla osób, które na stanowisku samodzielnym lub niesamodzielnym mają zawód główny w rolnictwie, leśnictwie itp.:

w przedziałce 18: rolnictwo, leśnictwo (także ogrodnictwo, chów zwierząt, trzymanie zwierząt, wydobywanie torfu, rybołówstwo itp.);

w przedziale 19: właściciel, współwłaściciel, użytkowca, właściciel gruntu, właściciel dóbr, osadnik, dzierżawca, dyrektor, administrator, zarządca, inspektor, urzędnik dworski, leśniczy, rządca, leśny, szwajcar, parobek dozorujący, parobek, dziewczka, owczarz, wyrobnik itd.

Dla osób, które na stanowisku samodzielnem lub niesamodzielnem mają zawód główny w rzemiośle, przemyśle, handlu, górnictwie, przy komunikacjach itd.:

w przedziale 18: szczególną gałąź (rodzaj i gatunek) wykonywanego rzemiosła, fabrykacji, handlu lub innego przemysłu itd. Wyrażenia, jak fabrykant, kupiec, urzędnik prywatny, inżynier, robotnik fabryczny, robotnik itp. nie byłyby zatem dostateczne, natomiast należy podać zawsze gałąź (kategorję), jak np. przędzalnia bawełny, handel towarów materiałowych, przedsiębiorstwo bankowe, kopalnia węgla, przedsiębiorstwo ubezpieczeń, konfekcyja odzieży, budowa kolei żelaznych, dróg, portów, wyszynk wina, hotel, itd. Szczególnie należy baczyć na to, aby każda osoba, trudniąca się jakimś rzemiosłem, podała dokładnie to rzemiosło; tak więc stolarze, ślusarze itp. podać mają te rzemiosła, chociażby pracowali w browarze, fabryce papieru lub w jakimkolwiek innym zakładzie przemysłowym albo rolniczym (oznaczenie tego zakładu należy do przedziałki 20);

w przedziale 19: właściciel przedsiębiorstwa (samodzielny zastępca), fabrykant, gwarek, dzierżawca, majster, samodzielny agent handlowy lub podróżujący itd.; dyrektor, kierownik zakładu, prokurzysta, dysponent, agent handlowy lub podróżujący na posadzie, szef oddziału, buchalter, rachmistrz, urzędnik kasowy, werkmistrz, czeladnik, pomocnik, uczeń, robotnik fabryczny, robotnik pomocniczy, górnik, pomocnik handlowy, wolontaryusz handlowy, subjekt, kelner, wyrobnik, roznosiciel, stangret, woźnica, parobek, kucharka, pokojówka itd.

Co do czynnych urzędników i funkcyonaryuszy publicznych:

w przedziale 18: bliższe oznaczenie ich służby, np. służba państwowa, krajowa, powiatowa, gminna itd.;

w przedziale 19: stopień służbowy, stanowisko w obrębie gałęzi służbowej np. radca skarbowy, starszy inżynier, lekarz powiatowy, koncypista magistratu, oficyał urzędu podatkowego, asystent pocztowy, woźny itd.

Co do osób, należących do zawodów wolnych:

w przedziale 18: szczególną gałąź zawodu, jako to advokatura, notaryat, zawód lekarski, muzyk, architekt, malarz, rzeźbiarz, przyczem artyści, będący rzeźbiarzami, malarzami itd., mają nadto dodać, że są artystami;

w przedziale 19: adwokat, notaryusz, koncypient, solicytator, redaktor, lekarz szpitalny, profesor akademii itd.

Jeżeli wykonuje się zawód, wpisany do przedziałki 18, samodzielnie, a niema na to w użyciu osobnego oznaczenia, które należałoby wpisać do przedziałki 19, wówczas należy wciągnąć do przedziałki 19 słowo „samoistny“ np. (przedziałka 18:) nauczyciel muzyki, (przedziałka 19:) samoistny; albo: (przedziałka 18:) zawód lekarski, (przedziałka 19:) lekarz samoistny.

Co do osób, używanych do posług osobistych lub domowych wyższej lub niższej kategorii:

w przedziale 18: „posługi osobiste“ lub „posługi domowe“. Oznaczeń takich, jak urzędnik prywatny, funkcyonaryusz, sługa, nie należy tu zatem w żadnym razie wpisywać;

w przedziale 19: dokładne oznaczenie stanowiska lub zatrudnienia np. ochmistrz domowy, sekretarz prywatny, lektor, lektorka, gospodyni itd.,

kamerdyner, służący, klucznik, klucznica, panna służąca, kucharka, pokojówka, niańka, stróż itd.

Co do wyrobników, mających zatrudnienie zmienne, należy podać w przedziale 18 tę gałąź zawodu, w której zwyczajnie pracują, a w przedziale 19 słowo „wyrobnik“.

Co do osób bez wyraźnego zatrudnienia zawodowego należy podać w przedziale 18 sposób, w jaki istotnie utrzymują się, a więc np. kapitalista, właściciel domu, emeryt, prebendarz, dożywotnik, beneficjent, mieszkaniec zakładu zaopatrzenia lub zakładu dla ubogich, domu dla chorych, pobierający wsparcie itd. Przedziałkę 19 należy wypełnić kreską poprzeczną. Tylko co do emerytów należy wpisać w przedziałkę 18 oznaczenie „emeryt“, a w przedziałkę 19 ostatni stopień służbowy (tytuł) z dodatkiem „p. s.“, „em.“ itp. n. p. em. starosta.

Osoby, żywione względnie zatrzymane w szpitalach, zakładach połączonych, domach podrzutek, w domach dla obłąkanych itp., jakoteż w więzieniach, aresztach i wszelkich innych zakładach więziennych, należy zapisać według ich zawodu, przerwane go z reguły jedynie czasowo.

Co do żon, dzieci i innych członków rodziny należy wypełnić przedziałkę 18 i 19 tak, jak dla innych osób, jeżeli osoby te mają swój własny zawód. Jeżeli osoba taka nie ma własnego zawodu, ale pomaga regularnie a nie ubocznie tylko głowie rodziny w jej zawodzie, wówczas należy także co do niej wpisać w przedziałkę 18 gałąź zawodu głowy rodziny. Jeżeli tacy członkowie rodziny pobierają płacę w gotówce, należy co do nich wciągnąć w przedziałkę 19 rodzaj ich stosunku roboczego lub służbowego albo przynajmniej słowa „pomaga za wynagrodzeniem“; jeżeli oni za pomoc swoją nie pobierają płacy w gotówce, należy wpisać do przedziałki 19 jedynie słowo „pomaga“.

Co się tyczy w szczególności żon, może pomaganie takie mieć oczywiście miejsce zarówno u wieśniaczek jak i u żon przemysłowców, kupców itd. Samego zajmowania się domem nie należy uważać za pomoc w zawodzie głowy rodziny.

Uczniów i uczących się należy oznaczyć jako takich w przedziale 18, jeżeli oni w myśl przepisów poprzedzających nie należą już do pewnego zawodu np. jako terminatorzy, praktykanci, elewi itd. albo tylko jako pomagający członkowie rodziny. Przedziałkę 19 należy wówczas wypełnić kreską poprzeczną.

Tylko wtedy, gdy co do pewnej osoby nie można podać żadnego zawodu w myśl przepisów poprzedzających (np. co do małych dzieci), należy wypełnić przedziałki 18 i 19 kreskami poprzecznymi.

Ustęp 21.

Oznaczenie przedsiębiorstwa.

Do przedziałki 20. Przedziałkę tę należy wypełnić co do wszystkich osób niesamoistnych, t. j. urzędników, funkcjonaryuszy, sług, robotników itd. Ma ona na celu uwidocznienie zakładu (przedsiębiorstwa, urzędu), w którym wykonywa się zawód główny. Wpis ten może z jednej strony posłużyć do objaśnienia często niezupełnie jasnych szczegółów przedziałki 18, a z drugiej strony ma on znaczenie dla określenia stosunków zawodowych takich osób, których zawód nie zgadza się z rodzajem przedsiębiorstwa, gdzie zawód ten bywa wykonywany, jak np. co do pomocniczego ślusarza maszynowego, zatrudnionego w wielkim przedsiębiorstwie rolnem, co do robotnika rolnego, zatrudnionego w fabryce cukru, co do ogrodnika, zatrudnionego w fabryce mebli, co do pomocnika stolarskiego, zatrudnionego w warsztacie kolejowym, w fabryce konserw itp. U urzędników i sług publicznych ważne jest zwłaszcza zatrudnienie w przedsiębiorstwie zarobkowym państwa, kraju lub gminy np. przy kolei, poczcie, w miejskiej gazowni lub elektrowni itp.

W przedziale tej należy zatem podać z wszelką możliwą dokładnością zakład, urząd, przedsiębiorstwo, instytucję, gdzie urzędnik, funkcyonaryusz lub robotnik itp. jest czynny, np.:

gospodarstwo włościańskie, zarząd dóbr, browar, olejarnia, kolej żelazna, przedsiębiorstwo omnibusowe, spedytorstwo, handel obrazów, gospoda, tkalnia wstążek jedwabnych, drukarnia materyi bawełnianych, apretura tkanin lnianych, fabryka maszyn do szycia, handel towarów galanteryjnych skórzanych, kancelarya adwokacka itd.

Co do osób samoistnych, osób nie mających zawodu, tudzież osób, które w czasie spisu nie wykonują swego zawodu, np. są bez pracy, lub nie wykonują go w pewnem oznaczonym przedsiębiorstwie, należy położyć w przedziale 20 kreskę poprzeczną.

Do przedziałki 21 i 22. Tutaj należy podać w ten sam sposób, jak to opisano w ustępie 20., zawód główny, wykonywany z końcem roku 1907, i stanowisko w zawodzie głównym z końcem roku 1907, ten ostatni szczegół także wówczas, jeżeli gałąź zawodu głównego pozostała tą samą. Jeżeli zawód nie zmienił się od tego czasu, wystarczają słowa „jak obecnie“. Jeżeli także stanowisko w zawodzie głównym jest to samo, co z końcem roku 1907, wystarczają także w przedziale 22 słowa „jak obecnie“. Tylko co do osób, które wówczas nie miały zawodu, wolno umieścić w przedziałkach 21 i 22 kreski poprzeczne.

Co do osób, które z końcem roku 1907 należały do czynnego stanu wojskowego, powinno się wpisać w przedziale 21 „wojskowy“, a w przedziale 22 albo „obowiązany do służby“ albo „zawodowy“ stosownie do tego, czy osoby te pozostawały wówczas w służbie prezencyjnej, jedynie wykonując ustawową powinność służbową, czy też były wojskowymi zawodowymi.

Do przedziałki 23 i 24. Przedziałki te należy wypełnić co do osób, które obok swego zawodu głównego, albo nie mając wyraźnego zawodu, wykonują bądź w czasie spisu ludności, bądź w innej porze roku czynność zarobkową, na której zasadza się znaczna część ich ogólnego dochodu. Z pomiędzy kilku takich działalności zarobkowych należy podać najważniejszą. Gałąź zarobkowania ubocznego i stanowisko w zarobkowaniu ubocznem musi się wymienić równie dokładnie, jak to przepisano w ustępie 20. co do gałęzi zawodu głównego i stanowiska w zawodzie głównym; w szczególności należy także co do każdego poszczególnego członka rodziny podać ewentualne zarobkowanie uboczne.

Do przedziałki 25. Przedziałka ta służy do objaśnienia, czy zarobkowanie uboczne, oznaczone w przedziałkach 23 i 24, bywa wykonywane równocześnie obok zawodu głównego albo na przemian z nim, na przykład w innej porze roku. Należy zatem albo wpisać „równocześnie“ albo podać czas, np. „tylko latem“, „przy sposobności“ „w niedziele i dni świąteczne“ itp.

Do przedziałki 26 i 27. Na pytania te należy odpowiedzieć zarówno co do właścicieli jak i co do współwłaścicieli, i to bez dokładnego wyliczania posiadłości nieruchomości, położonych w krajach tutejszych, jedynie słowem tak albo nie.

Na równi z właścicielami należy uważać posiadaczy fideikomisów i użytkowników stanu duchownego.

Za grunt rolny lub lasowy (przedziałka 26) należy uważać każdy grunt, który według wyrażenia pospolitego może uchodzić za używany w gospodarstwie rolnym lub lasowem. Także ogrody owocowe, warzywne, kwiatowe itp., które utrzymuje się przynajmniej częściowo jako źródło dochodu, należy liczyć jako grunta rolne. Zwykłych ogrodów domowych i ozdobnych nie należy uważać za grunta rolne lub lasowe, lecz powinno się wykazać je w przedziale 27, tak jak własność domu i inną własność nieruchomą.

Ustęp 22.

Zawód główny z końcem roku 1907 i stanowisko w ówczesnym zawodzie głównym.

Ustęp 23.

Zarobkowanie uboczne.

Ustęp 24.

Czas, w którym wykonuje się zarobkowanie uboczne.

Ustęp 25.

Własność nieruchoma.

Ustęp 26.

Obecni.
Nieobecni.
Czas trwania pobytu.

Do przedziałki 28 do 32. Jako czasowo obecne należy wykazać przez wciągnięcie kreski pionowej do przedziałki 28 te osoby, które tylko z powodów przemijających zajmują na czas krótszy mieszkanie, w którym mają być spisane (ustęp 10.);

zaś jako stale obecne w przedziałce 29 te osoby, które zamieszkują swe mieszkanie zwyczajnie. Co do każdej osoby stale obecnej, w szczególności zaś także co do dzieci, zapisanych w karcie oznajmienia, należy podać nadto w przedziałce 30 dokładnie rok, od którego przebywają w gminie miejsca spisu dobrowolnie i bez przerwy.

Za niedobrowolny należy uważać pobyt, spowodowany dopełnianiem ustawowego obowiązku służby wojskowej; dalej oczywiście pobyt aresztowanych i więźniów w więzieniach itp. Pobyt jest nieprzerwany, jeżeli osoba odnośna nie opuściła nigdy gminy miejsca spisu w ciągu podanego czasu w zamiarze niepowrócenia do niej. Dobrowolnej nieobecności przemijającej (np. z powodu podróży, w interesach, z powodu pielgrzymki) nie należy przeto uważać za przerwanie pobytu, jeżeli istniał przytem zamiar zatrzymania siedziby w gminie miejsca spisu. Także nieobecności w gminie miejsca spisu, spowodowanej dopełnianiem ustawowej powinności wojskowej nie uważa się za przerwę pobytu.

Jako czasowo nieobecne należy oznaczyć w przedziałce 31 te osoby, które dla powodów przemijających nie zajmują przez czas krótki swego zwykłego mieszkania;

zaś jako stale nieobecne w przedziałce 32 te, które są nieobecne w mieszkaniu przez czas dłuższy, np. z powodu nauki, wykształcenia zawodowego, służby, terminowania itp.

Co do każdej osoby, która ma być liczona, należy zatem wpisać kreskę pionową do jednej z czterech przedziałek 28, 29, 31, 32.

Także pod względem wypełnienia tych przedziałek obowiązuje oczywiście podstawowy dzień spisu, w myśl przepisów, podanych w ustępie 3.

Ustęp 27.

Pobyt nieobecnych.

Do przedziałki 33. Jeżeli odnośna osoba nieobecna bawi w innej miejscowości, należącej jednak do gminy miejsca spisu, trzeba wciągnąć tylko nazwę tej miejscowości, jeżeli zaś osoba nieobecna przebywa w innej gminie, należącej do obszaru krajów, reprezentowanych w Radzie państwa, należy podać gminę, powiat polityczny i kraj. Jeżeli osoba nieobecna przebywa w krajach świętej Korony węgierskiej, trzeba wykazać, czy bawi na Węgrzech, w Kroczy-Sławonii lub w Rjece z okręgiem. Jeżeli osoba nieobecna, o którą chodzi, pozostaje w Bośni lub Hercegowinie, należy wymienić powyższe kraje. Jeżeli nieobecny przebywa w innych krajach, powinno się podać tylko odnośne państwo zagraniczne, np. Bawaryę, Francję, Szwajcaryę, Brazylię itd.

Ustęp 28.

Domowe zwierzęta użytkowe.

Szczegóły co do domowych zwierząt użytkowych (stronica 4 karty oznajmienia) mają obejmować tylko zwierzęta, znajdujące się w domu, tudzież w budynkach i stajniach należących do domu. Jeżeli zatem zwierzęta są umieszczone w domu (względnie w budynkach i stajniach do niego należących), w którym posiadacz ich mieszka, natenczas ma on sam wpisać, a względnie kazać wpisać odnośne szczegóły do swojej karty oznajmienia. Jeżeli wypadek ten nie zachodzi, obowiązany jest ów, któremu zwierzęta użytkowe są powierzone, poczynić, względnie spowodować odpowiednie wpisy w odnoszącej się do niego karcie oznajmienia dotyczącego domu. Bliższe pouczenia są wydrukowane na stronicie czwartej karty oznajmienia.

V.

Wyciąg z metryk.

Do spisu ludności: wolny od stempli i opłat.

..... syn

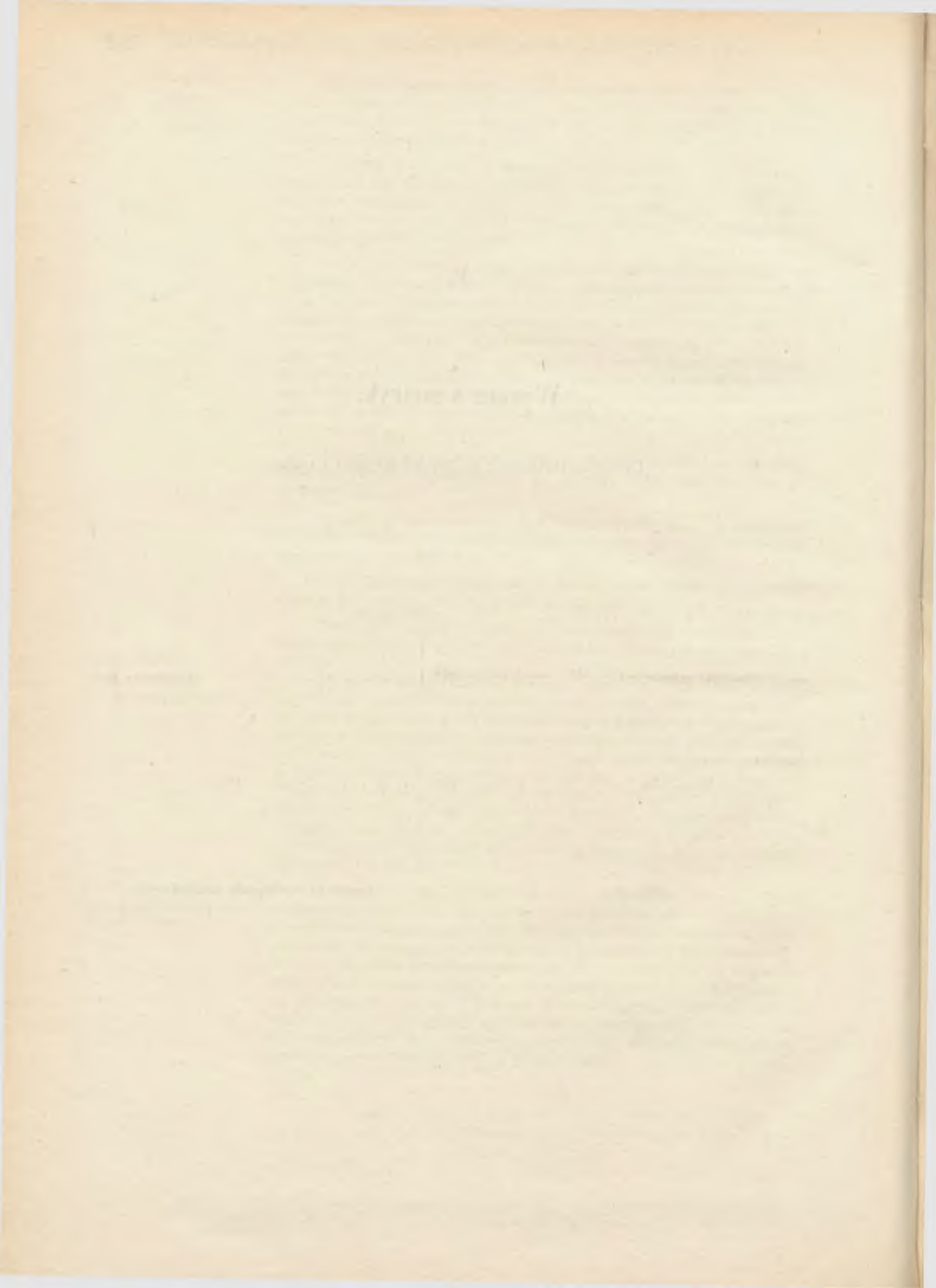
i urodził się w

(dnia, miesiąca, roku)

Wydano w dnia 19 ..

(Piczczęć.)

Podpis prowadzącego metryki:

Pouczenie.

Ustęp 1.
Jakie formularze otrzymuje
właściciel domu?

Arkusze okładkowy oraz tyle kart oznajmienia, ile dom ma mieszkań, wraz z pewnym zapasem kart takich na wypadek, gdyby ta lub inna partya mieszkalna obejmowała tyle osób, iż jedna karta oznajmienia nie byłaby dla nich wystarczającą.

Ustęp 2.
Co tenże ma zaraz uczynić
z tymi formularzami?

Wpisać na każdej karcie oznajmienia ulicę (drogę, plac) i numer domu, tudzież numery mieszkań według zeznania dla podatku domowo-czynszowego. Jeżeli w odnośnej miejscowości nie opłaca się podatku domowo-czynszowego, należy zastosować numerowanie, istniejące ewentualnie w domu, a gdy i tego niema, ponumerować mieszkania dla spisu ludności liczbami bieżącymi od dołu ku górze.

Ustęp 3.
Rozdanie w dniu 30. gru-
dnia 1910.

Właściciel domu lub jego pełnomocnik ma doręczyć w dniu 30. grudnia 1910 każdej partyi, mieszkającej w domu, odpowiednią ilość kart oznajmienia i jeden egzemplarz pouczenia o ich wypełnianiu (formularz I i IV).

Ustęp 4.
Jakie dalsze wpisy należą
do właściciela domu?

Właściciel domu lub jego pełnomocnik ma odpowiedzieć na pytania co do przeznaczenia domu, umieszczone u góry tego arkusza, i uwzględnić przytem zwłaszcza następujące uwagi:

Do pytania 1: Spisem należy objąć jedynie samoistne budynki poboczne, służące na mieszkanie wyłącznie lub obok innych celów. Budek strażniczych itp. budowli przenośnych, nie złączonych stale z ziemią, nie uważa się za budynki poboczne.

Do pytań 2 do 5: Jeżeli przedziały druku nie wystarczają na wszystkie budynki poboczne, wówczas można przy dawaniu odpowiedzi zebrać razem budynki poboczne zupełnie tego samego rodzaju (np. pawilony większych zakładów, budynki mieszkalne i gospodarcze dla robotników po wielkich dworach) i podać zamiast kreski pionowej ilość budynków pobocznych. W razie potrzeby można użyć drugiego arkusza lub więcej arkuszy; przedziałka, przeznaczona dla budynku głównego, musi jednak pozostać wolna na arkuszach dalszych.

Do pytań 3 i 4: Do gospodarstwa rolnego i lasowego należy także chów zwierząt, ogrodnictwo, łowiectwo, zyskiwanie pobocznych wytworów lasowych, rybołówstwo i inne gospodarstwo wodne.

Jeżeli jednak sam właściciel ma w domu mieszkanie, wówczas powinien również wypełnić kartę oznajmienia, tak samo jak każda partya mieszkalna; jeżeli sam jeden zajmuje cały dom, winien potwierdzić okoliczność tę na końcu swej karty oznajmienia.

Za posiadaczy mieszkania, którzy używają innej osoby do wygotowania karty oznajmienia i nie mogą z powodu nieumiejętności pisania, ciężkiej choroby lub innych przyczyn potwierdzić własnoręcznie, iż wypełniono ją prawdziwie i zupełnie, winien właściciel domu lub jego pełnomocnik umieścić to potwierdzenie.

Jeżeli posiadacz mieszkania ani sam nie umie pisać ani nie poruczy wypełnienia karty innej osobie, uzdolnionej do tego, wówczas ma właściciel domu

lub jego pełnomocnik wypełnić kartę oznajmienia. To samo odnosi się do partyi nieobecnych; gdyby prócz nazwiska nie dało się przytem uzyskać także wszystkich innych wyjaśnień, winien właściciel domu lub jego pełnomocnik zaznaczyć w przedziałce karty oznajmienia, przeznaczonej na uwagi, dlaczego nie można było wypełnić jej zupełnie.

Gdyby w domu albo w należących do niego stajniach i budynkach pobocznych były umieszczone domowe zwierzęta użytkowe, nie wykazane w karcie oznajmienia innej partyi (ustęp 28. pouczenia o wypełnieniu karty oznajmienia), wówczas winien właściciel domu lub jego pełnomocnik wypełnić co do zwierząt tych stronicę czwartą swej karty oznajmienia, a względnie dołączyć w tym celu osobną kartę oznajmienia.

Karty oznajmienia należy zebrać dnia 3. stycznia 1911. Właściciel domu lub jego pełnomocnik winien przytem przekonać się, czy wszystkie partye wypełniły zupełnie swe karty oznajmienia i zaopatrzyły je podpisem. O potrzebne w danym razie uzupełnienia należy postarać się bezzwłocznie.

Właściciel domu lub jego pełnomocnik ma także przekonać się, czy przytwierdzono do wszystkich kart oznajmienia wyciągi z ksiąg metrykalnych lub wierzytelne odpisy metryk urodzenia, które na zasadzie § 19. przepisu o spisie ludności należy przedłożyć co do krajowców płci męskiej, urodzonych w latach 1891 do 1901 włącznie.

Zbrane karty oznajmienia należy uporządkować według porządku kolejnego numerów mieszkań, a numery mieszkań wpisać w porządku bieżącym w pierwszej przedziałce tabeli, umieszczonej poniżej, i to także w tym przypadku, gdyby mieszkanie było niezamieszkałe, czy to z powodu niewynajęcia czy też z powodu wyłącznego użycia go na prowadzenie przedsiębiorstwa, i gdyby wskutek tego nie wypełniono dla niego karty oznajmienia. Gdyby dla jednej partyi wypełniono kilka kart oznajmienia, należy podać ich ilość w przedziałce, przeznaczonej na uwagi. Następnie powinno się wypełnić dalsze przedziały tabeli. U spodu przedziałek, dotyczących ilości gospodarstw domowych i ogólnej ilości osób obecnych, należy wykazać sumę dla odnośnego domu.

Gdyby jedno mieszkanie lub kilka mieszkań były w dniu 31. grudnia 1910 niezamieszkałe, czy to z powodu niewynajęcia czy też z powodu wyłącznego użycia ich do prowadzenia przedsiębiorstwa, albo gdyby one były zajęte tylko przez wojskowych czynnych, których spisem nie zajmują się organa cywilne, wówczas należy podać to wyraźnie w przedziałce tabeli, przeznaczonej na uwagi.

Jeżeli pewna partya odmówiła przyjęcia karty oznajmienia lub nie oddała wypełnionej karty oznajmienia w czasie właściwym, należy zrobić o tem również wzmiankę w przedziałce tabeli, przeznaczonej na uwagi. W przedziałce tej powinno się także nadmienić o ewentualnych niedokładnościach, które spostrzeżono w pojedynczych kartach oznajmienia.

Nakoniec należy zeszyć wszystkie karty oznajmienia wraz z dołączonymi do nich metrykami urodzenia i włożyć je do niniejszego arkusza okładkowego; na końcu arkusza tego należy potwierdzić wyraźnie z dołożeniem daty i podpisu, iż nie opuszczono żadnej partyi.

Wszystkie karty oznajmienia wraz z arkuszami okładkowymi należy oddać w dniu 5. stycznia 1911 przełożonemu gminy lub organowi, wyznaczonemu do ich odbioru.

Ustęp 5.

Zebranie kart w dniu
3. stycznia 1911.
Kontrola ich zupełności.

Ustęp 6.

Wypełnienie tabeli umieszczonej poniżej.

8. Jakim sposobem przeszedł dom w posiadanie obecnego właściciela:

- a) przez wybudowanie? (Tak czy nie?) c) przez spadek? (Tak czy nie?)
 b) przez kupno? (Tak czy nie?) d) jakim innym sposobem?

9. Czy dom korzysta z ulg podatkowych w myśl ustaw o mieszkaniach robotniczych z roku 1892 lub 1902?

10. Ilość piętér najwyższej połaci:

[Za piętro uważa się bez względu na oznaczenie pospolite każdy poziomy dział domu (rząd okien wraz z wysokim parterem i półpiętrzem) powyżej przyziomu (parteru); za parter uważa się najniższy poziomy dział domu, którego podłoga leży w równej wysokości z ulicą względnie terenem otaczającym lub wyżej.]

11. Czy znajdują się w domu mieszkania suterenowe (mieszkania, których podłoga leży niżej od przyległego poziomu ulicy, względnie terenu otaczającego)? (Tak czy nie?)

poszczególne ubikacje mieszkalne w suterenach? (Tak czy nie?)

12. Czy znajdują się w domu mieszkania na poddaszu? (Tak czy nie?)

poszczególne ubikacje mieszkalne na poddaszu, należące do mieszkań na innych piętrach? (Tak czy nie?)

13. Ile stajni znajduje się w domu, względnie przy domu (pod numerem domu)?

a) na konie

b) na inne zwierzęta użytkowe

14. Jakim materiałem jest dach pokryty (dachówką, łupkiem, gontami itd.)?

15. Czy dom jest ubezpieczony od ognia? (Tak czy nie?)

16. Czy znajduje się w domu wyciąg osobowy? (Tak czy nie?)

17. Czy znajduje się ogród, należący do domu? (Tak czy nie?)

Jeżeli tak:

(Odpowiedź, odpowiadającą danym stosunkom, należy podkreślić.)

(Odpowiedź, odpowiadającą danym stosunkom, należy podkreślić.)	{	jedynie ogród przed domem?
		ogród ozdobny?
		ogród użytkowy (warzywny, owocowy, winnica)?

18. Czy dom jest połączony z wodociągiem publicznym, dostarczającym wody do picia? (Tak czy nie?)

19. Czy odpadki ludzkie usuwa się a) w związku z ogólną kanalizacją miejscową? ;
 b) systemem beczkowym? ; c) przy użyciu dołu kloaczego? ; d) jakim innym sposobem?

20. Ile wychodków znajduje się a) w domu? ; b) obok domu (w ogrodzie itp.)?

21. Ogólna ilość mieszkań ; a to a) zajętych ; b) wolnych

Ilość partyi

22. Ilość dołączonych kart oznajmienia

[Pouczenie i tabela niniejszego arkusza okładkowego, które następują w dalszym ciągu, zgadzają się zupełnie z odpowiednimi częściami arkusza okładkowego VI z wyjątkiem końca ustępu 3. pouczenia, który ma opiewać: „ pouczenia co do ich wypełnienia (formularz III i IV)“ i z wyjątkiem uwagi na końcu tabeli, która ma opiewać: „Formularz VIII składa się z 4 stronice, z których pierwsza obejmuje napis, pytania co do budynków pobocznych i przeznaczenia domu, oraz szczególne pytania co do domów, druga pouczenie i początek tabeli; stronice trzecia i czwarta są przeznaczone na dalszy ciąg tabeli.“]

X.

Pouczenie

o wypełnianiu arkusza spisowego.

Dla każdego domu winien komisarz spisowy wypełnić jeden arkusz spisowy lub potrzebną większą ilość arkuszy spisowych w ten sposób, iż najpierw ma się dać odpowiedź na 5 pytań co do budynków pobocznych i przeznaczenia domu, umieszczonych na pierwszej stronicy arkusza spisowego, następnie wykazać na wewnętrznych stronicach 2. i 3. wszystkie osoby, które mają być spisane w myśl postanowień ustępu 10. niniejszego pouczenia, i to w porządku partyi mieszkalnych, a w ich obrębie w porządku gospodarstw domowych, a wreszcie wypełnić stronicę 4. (domowe zwierzęta użytkowe i ich posiadacze, ustęp 28.).

Partye mieszkalne następują po sobie w porządku numerów mieszkań. Jeżeli mieszkania nie są jeszcze ponumerowane, należy je dla spisu ludności oznaczyć numerami bieżącymi, poczynając od piętra najniższego.

Komisarz spisowy ma od głów rodzin i osób pojedynczych, żyjących samoistnie, zasięgnąć szczegółów, przeznaczonych do wpisania, a odnoszących się do nich samych lub osób, przez nie zastąpionych; ze względu na obowiązek kontrolowania prawdziwości i zupełności podanych szczegółów ma on prawo przeglądać dokumenty, odnoszące się do właściwych dat osobistych (metrykę urodzenia, ewentualnie ślubu itd., świadectwo przynależności, ewentualnie książkę służbową, paszport podróży itp.), które należy trzymać w pogotowiu.

Spis ludności przeprowadzi się według stanu z dnia 31. grudnia 1910.

Przy rozstrzyganiu pytania, które osoby ma się wykazać w arkuszu spisowym, oraz przy wypełnianiu przedziałek, w których stosownie do ich przedmiotu ma się dać odpowiedź na podstawie stosunków obecnych, należy zatem przyjąć za podstawę ściśle stan z końcem dnia 31. grudnia 1910. uwzględniając objaśnienia, zamieszczone poniżej odnośnie do poszczególnych przedziałek.

Nie należy zatem wpisywać do arkusza spisowego dziecka, które urodziło się po dniu 31. grudnia 1910, chociażby przed wygotowaniem arkusza tego, natomiast należy wciągnąć do arkusza spisowego i przeprowadzić tam osobę, która zmarła po dniu 31. grudnia 1910, chociażby przed wypełnieniem arkusza spisowego; ucznia, wyzwolonego w międzyczasie, powinno się wpisać jeszcze jako ucznia, a tego, który w wspomnianej chwili był obecny w swem mieszkaniu zwyczajnym, jest zaś nieobecny przy wygotowaniu arkusza spisowego, należy wykazać nie jako nieobecnego lecz jako obecnego (por. ustęp 26. niniejszego pouczenia).

Niezależnie od końcowego przepisu ustępu 4. niniejszego pouczenia, należy jednak osoby, które z upływem dnia 31. grudnia 1910 były w podróży, spisać w każdym razie jako obecne w tem miejscu, w którym w roku 1911 miały najpierw znowu mieszkanie lub najpierw nocowały. Tego, kto z innego powodu nie był obecny w swem mieszkaniu w chwili podanej, jednak nie mieszkał lub nie nocował równocześnie gdzie indziej, należy wykazać jako obecnego w arkuszu spisowym, przeznaczonym dla jego mieszkania, ponieważ w takim wypadku powinno się uważać go za mieszkającego ciągle w mieszkaniu tem (por. ustęp 10., l. 7. pouczenia).

Zresztą obejmuje ustęp 10. postanowienie, które osoby nieobecne należy zamieścić w arkuszu spisowym.

Takie partye, które mają mieszkania w rozmaitych miejscach, np. latem mieszkają na wsi a zimą w mieście, należy spisać tylko w tem mieszkaniu, w którym znajdowały się dnia 31. grudnia 1910.

Ustęp 1.

Postępowanie komisarza
spisowego.
Zakres spisu

Ustęp 2.

Podstawowy dzień spisu
ludności.

Ustęp 3.

Gdzie należy liczyć osoby,
mające kilka mieszkań?

Ustęp 4.

Mieszkania niezamieszkałe
i partie nieobecne.

Gdyby mieszkanie jakieś było dnia 31. grudnia 1910 niezamieszkałe, to i tak należy zapisać numer jego w arkuszu spisowym i zaznaczyć osobno okoliczność tę przez umieszczenie w przedziałce 2 uwagi „niezamieszkałe“.

Wyjaśnień potrzebnych co do partyi nieobecnych należy zażądać od właściciela domu lub jego pełnomocnika. Gdyby prócz nazwisk osób nie dało się uzyskać wszystkich innych wyjaśnień, należy podać w przedziałce arkusza spisowego, przeznaczonej na uwagi, dlaczego nie można było wypełnić go zupełnie.

Ustęp 5.

Postanowienie na wypadek,
gdyby dom nie miał numeru.

Gdyby nadspodziewanie znalazł się dom, nie mający numeru, winien komisarz spisowy oznajmić to niezwłocznie przełożonemu gminy, który ma zarządzić natychmiast zaopatrzenie domu numerem i uwiadomić o tem komisarza spisowego.

Także dla ruchomych siedzib mieszkalnych (bud drewnianych, wozów, okrętów) i innych siedzib mieszkalnych, nie ponumerowanych jako domy, a służących na mieszkanie dla ludzi, należy założyć arkusze spisowe.

Dla zapobieżenia, aby mieszkańcy takich siedzib, których stanowisko ulega według doświadczenia częstszej zmianie, nie uchylili się od spisu, winien komisarz spisowy bezzwłocznie po przybyciu do pewnej miejscowości stwierdzić istnienie takich siedzib mieszkalnych i rozpocząć swą czynność od spisu odnośnych osób, względnie należących do nich zwierząt.

Ustęp 6.

Odrębne postanowienia dla
osób wojskowych.

Ponieważ według przepisu o spisie ludności władze wojskowe mają spisywać wojsko czynne, przeto arkusz spisowy nie jest przeznaczony do spisania wojska czynnego. Osoby, należące do wojska czynnego, które wykazuje się w arkuszu spisowym jako posiadaczy mieszkania, członków rodziny albo jako innych uczestników mieszkania, należy zatem wpisać jedynie w przedziałkach 1 i 2 według nazwiska i stopnia i odpowiednio wypełnić co do nich także przedziałkę 3, w dalszych zaś przedziałkach 4 do 34 należy co do osób tych wpisywać żadnych szeregów.

Do wojska czynnego należą wszystkie osoby, zostające w poczie c. i k. wojska, w c. i k. marynarce wojennej, c. k. obronie krajowej i królewsko-węgierskiej obronie krajowej (oficerowie broni, duchowni, audytorowie, lekarze, rachmistrze oddziałów, urzędnicy, aspiranci na oficerów, aspiranci na urzędników, gażyści bez rangi i żołnierze), które pełnią służbę wojskową stale lub czasowo lub są czasowo na urlopie; z osób, pobierających gażę, także te, które zostają na urlopie z płacą poczekalną lub bez płacy. Za czasowo urlopowane uważa się te osoby, zostające w poczie c. i k. wojska, w c. i k. marynarce wojennej, c. k. obronie krajowej i królewsko-węgierskiej obronie krajowej, które uzyskały urlop na czas ograniczony i mogą pod tym względem wylegitymować się pozwoleniem na urlop (certyfikatem urlopowym).

Do wojska czynnego należą dalej c. i k. gwardye przyboczne, oddziały wojskowe zakładów hodowli koni, korpus straży wojskowej dla c. k. sądów cywilnych w Wiedniu i korpus straży policyjnej wojskowej.

Natomiast nie należy zaliczać do wojska czynnego:

Wszystkich osób z pocztu wojska, marynarki wojennej i obu obron krajowych, które zostają w stosunku nieczynnym, to jest na stałym urlopie, w nieczynnej rezerwie, obronie krajowej, rezerwie zasobowej lub obronie morskiej; również wojskowych, zostających w stanie spoczynku lub w stosunku pozasłużbowym, inwalidów, którzy pobierają zaopatrzenie a nie mieszkają w domach dla inwalidów wojskowych, nakoniec emerytów wojskowych i emerytów obrony krajowej.

Oficerów i żołnierzy żandarmeryi spisuje się tak samo, jak osoby cywilne.

Wszyscy wojskowi, należący do stanu nieczynnego, jakoteż członkowie żandarmeryi mają pod względem wypełnienia arkusza spisowego te same obowiązki, co osoby cywilne.

Co do krajowców płci męskiej, urodzonych w latach 1891 do 1901 włącznie, należy przytwierdzić do każdego arkusza spisowego, w którym krajowiec taki przychodzi, wolny od stempla wyciąg z księgi urodzonych (formularz V), który będzie wydawany bezpłatnie, albo uwierzytelniony odpis metryki urodzenia, jeżeli w myśl przepisu nie uczyniono tego już przy ostatnim spisie ludności w tej samej miejscowości.

Za krajowców należy uważać wszystkich austriackich obywateli państwowych także wówczas, gdy gmina, w której mają prawo swojszczyzny, nie jest znana w czasie spisu.

Po wypełnieniu wszystkich właściwych przedziałek arkusza spisowego co do osób, które ma się spisać w odnośnym domu, winien komisarz spisowy zesumować zapiski w przedziałkach 28 i 29 arkusza spisowego i zaznaczyć pod nimi ogólną sumę osób obecnych, wynikającą z obu tych sum.

Jeżeli dla jednego domu musiano użyć kilku arkuszy spisowych (ustęp 1.), należy podać sumę tę na ostatnim arkuszu spisowym.

Ustęp 7.

Doczepianie wyciągów z metryk dla krajowców płci męskiej, urodzonych w latach 1891 do 1901.

Ustęp 8.

Obliczenie i podanie ogólnej sumy mieszkańców obecnych.

Objaśnienie co do wypełniania poszczególnych przedziałek arkusza spisowego.

Do przedziałki 1 (podzielonej na 1 a i 1 b). W przedziałce 1 a należy wpisać w porządku arytmetycznym numery wszystkich mieszkań, znajdujących się w domu; w przedziałce 1 b powinno się oznaczyć osoby, należące do poszczególnych partii mieszkalnych, w ogóle liczbami bieżącymi, zaczynając przy każdej partii mieszkalnej na nowo od 1. Wyjątek zachodzi jedynie w tym wypadku, jeżeli w jednym mieszkaniu mieści się dwa lub więcej gospodarstw domowych, niezależnych od siebie. W tym wypadku należy co do każdego gospodarstwa domowego rozpocząć numerowanie od 1.

W arkuszu spisowym należy dla każdej poszczególniej osoby użyć osobnego wiersza.

Ustęp 9.

Numer mieszkania i liczba bieżąca osób.

Do przedziałki 2. Do przedziałki tej należy wpisać co do każdego poszczególnego gospodarstwa domowego w następującym porządku:

1. posiadacza mieszkania, względnie głowę gospodarstwa domowego (jeżeli mieszkanie mieści jedynie jedno gospodarstwo domowe, jest głową gospodarstwa domowego tą samą osobą, co posiadacz mieszkania);
2. jego małżonkę, będącą uczestniczką mieszkania;
3. wszystkie dzieci — synów i córki — będące uczestnikami mieszkania;
4. te dzieci — synów i córki, jeszcze niezamężne — nie będące uczestnikami mieszkania, które nie są jeszcze własnowolne (pełnoletnie lub uznane za pełnoletnie), chociażby były nieobecne przez czas dłuższy (stałe), np. z powodu nauki, służby, wędrowności, czynnej służby wojskowej itp.; wyjątek stanowią w razie sądowego rozłączenia małżeństwa rodziców te dzieci, które nie są uczestnikami mieszkania z powodu przyznania ich drugiemu małżonkowi;
5. wszystkich innych razem mieszkających krewnych, powinowatych lub innych członków rodziny;
6. dzieci, wzięte w opiekę lub na utrzymanie, które są uczestnikami mieszkania;
7. gości, będących uczestnikami mieszkania, jeżeli nie wymieniono ich już stosownie do jednego z punktów poprzednich;
8. osoby, które względem posiadacza mieszkania pozostają w stosunku, opartym na honoraryum, służbie lub płacy, i są uczestnikami mieszkania, jak np. wychowawcy i wychowawczynie, słudzy i pomocnicy (czeladnicy, pomocnicy handlowi, uczniowie itd.);

Ustęp 10.

Nazwisko; porządek kolejny wpisu.

9. podnajemców mieszkania wraz z ich krewnymi i ewentualną służbą w tym samym porządku i z zachowaniem tych samych przepisów, co mieszkańców głównych. Za podnajemców należy uważać takie osoby, które wzięły od posiadacza mieszkania w podnajem pewną miejscowo odgraniczoną część mieszkania (pokój, alkierz itd.);

10. noclegujących (przyjmowanych na nocleg) itp. wraz z ich krewnymi; za noclegujących (przyjmowanych na nocleg) należy uważać osoby, które za zapłatą używają jedynie miejsca do spania.

Gdyby uczestnikami mieszkania były osoby, do których nie stosuje się żadne z wspomnianych oznaczeń, wówczas należy zaliczyć je do gości (punkt 7.).

Podany tutaj porządek kolejny wpisów musi być zachowany w obrębie każdego gospodarstwa domowego, uważanego za całość, a więc także wtedy, gdy w jednym mieszkaniu mieści się dwa lub więcej gospodarstw od siebie niezawisłych (por. ustęp 9.).

Zwraca się uwagę zwłaszcza na to, iż tylko wtedy należy zaliczyć daną osobę do pewnego gospodarstwa domowego w jednym z wymienionych przymiotów, jeżeli ona sama nie stanowi własnego gospodarstwa domowego ani nie jest jego głową.

Co do wypisania osób czynnego stanu wojskowego do przedziałki 2 stosują się uwagi, podane w ustępie 6.

Osoby, będące zwykle uczestnikami mieszkania, należy zapisać w arkuszu spisowym nawet wtedy, gdy są czasowo nieobecne, np. gdy są w podróży, w szpitalu itp.

Ustęp 11.

Stosunek do posiadacza mieszkania, względnie głowy gospodarstwa domowego.

Do przedziałki 3. Należy tu podać dokładnie stosunek pokrewieństwa lub inny stosunek poszczególnych osób, wymienionych w przedziałce 2, do posiadacza mieszkania (podnajemcy itd.), względnie do głowy gospodarstwa domowego. Posiadacza mieszkania (głowę gospodarstwa domowego) należy oznaczyć jako takiego. Co do każdej innej osoby należy podać, czy pozostaje względem posiadacza mieszkania lub wymienionej bezpośrednio przedtem głowy gospodarstwa domowego albo względem podnajemcy itd. w stosunku małżeńskim lub stosunku pokrewieństwa jako żona, syn, córka, ojciec, matka, brat itd.; czy jest jego gościem, czy pozostaje na jego utrzymaniu lub wikcie, czy znajduje się u niego w stosunku, opartym na honorarium lub płacy, albo w stosunku roboczym lub służbowym, np. jako wychowawca, pomocnik, sługa, uczeń itd., wreszcie czy jest podnajemcą, noclegującym itd. u posiadacza mieszkania (głowy gospodarstwa domowego).

Mieszkańców zakładu dla wspólnego pobytu należy oznaczyć stosownie do rodzaju zakładu jako wychowawców, członków klasztoru, chorych, więźniów, gości (hotelowych, gospodnich) itd.

Ustęp 12.

Płeć.

Do przedziałki 4 i 5. Przy każdej osobie płci męskiej, wpisanej w przedziałce 2, należy wstawić kreskę pionową w przedziałce 4, zaś przy każdej osobie płci żeńskiej w przedziałce 5.

Ustęp 13.

Data urodzenia.

Do przedziałki 6, 7 i 8. Gdyby mimo szczegółowych dochodzeń nie można było podać dokładnie dat urodzenia, należy wypełnić każdą z trzech przedziałek w sposób możliwie zbliżony do prawdy.

Przytem nie powinno się dawać pierwszeństwa okrągłym dziesiątkom lat, to jest cyfrom lat, kończącym się na zero, jak 1840, 1850 itp., lecz należy wpisywać cyfry takie podobnie jak cyfry innych lat jedynie wówczas, jeżeli oznaczają rzeczywiście rok urodzenia odnośnej osoby albo przynajmniej w myśl ustępu poprzedzającego ten rok, który można istotnie uważać naj-

prawdopodobniej za rok urodzenia. W tym duchu należy unikać zaokrąglenia na dziesiątki lat.

Do przedziałki 9. W wierszu pierwszym przedziałki tej należy podać nazwę miejsca urodzenia, jeżeli miejsce to leży w jednym z królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, a gdyby ono należało do gminy, inaczej nazwanej, w nawiasie także nazwę gminy tej; w wierszu drugim należy wymienić odnośny powiat polityczny, a w wierszu trzecim kraj.

Jeżeli miejsce urodzenia leży w krajach świętej Korony węgierskiej, wówczas należy podać miejsce urodzenia, następnie odnośny komitat, a dalej wpisać stosownie do danego wypadku: Węgry albo Krocacya-Sławonia albo Rjeka z okręgiem.

Jeżeli miejsce urodzenia leży w Bośni i Hercegowinie, trzeba podać miejsce urodzenia tudzież powiat i wpisać „Bośnia-Hercegowina“.

Jeżeli wreszcie miejsce urodzenia leży poza wszystkimi, wyżej podanymi obszarami, wymienia się miejsce urodzenia, następnie szerszy powiat administracyjny (okrąg rządowy, departament itd.) oraz odnośne państwo.

Do przedziałki 10. Co do obywateli austriackich należy wymienić w porządku kolejnym trzech na to przeznaczonych wierszy gminę swojszczyzny, tudzież jej powiat polityczny i kraj. Jeżeli samo miejsce spisu jest gminą swojszczyzny lub jej częścią składową, wystarczy podać tylko gminę swojszczyzny.

Jeżeli wie się wprawdzie, że pewna osoba ma obywatelstwo austriackie, lecz nie zna się jej gminy swojszczyzny, wówczas należy również wpisać jako gminę swojszczyzny gminę miejsca spisu, względnie miejsce spisu, atoli z dodatkiem: „według § 14. przepisu o spisie ludności“. To samo odnosi się do osób, co do których nie jest pewne, czy przynależą do państwa austriackiego czy nie. Co do osób natomiast, o których jest pewne, iż w danej chwili nie przynależą do żadnego państwa, należy wstawić kreski poprzeczne.

Co do obywateli węgierskich powinni się wymienić gminę swojszczyzny, komitat i stosownie do danego wypadku: Węgry albo Krocacyę-Sławonię albo Rjekę z okręgiem.

Co do obywateli bośniacko-hercegowińskich należy podać gminę swojszczyzny, tudzież powiat i wpisać „Bośnia-Hercegowina“.

Co do wszystkich osób, nie wymienionych już poprzednio, należy podać, jeżeli w państwie, do którego przynależą, istnieje również instytucja prawna swojszczyzny gminnej (instytucja prawa przynależności), odnośną gminę (swojszczyzny) i szerszy powiat administracyjny (okrąg rządowy, departament itd.), a w każdym razie odnośne państwo.

Do przedziałki 11. Tutaj trzeba wyrazić, czy odnośna osoba jest obrządku rzymsko-katolickiego, grecko-katolickiego, ormiańsko-katolickiego, starokatolickiego, grecko-wschodniego, ormiańsko-wschodniego, wyznania ewangelicko-augsburskiego (luterskiego), ewangelicko-helweckiego (reformowanego), herrnhuckiego, anglikańskiego, mennonickiego, unitarskiego, lipowańskiego, izraelskiego, mahometańskiego itd., lub czy jest bezwyznaniowa.

Do przedziałki 13. Przedziałkę tę trzeba wypełnić tylko co do osób, przynależnych do obszaru krajów, reprezentowanych w Radzie państwa. Co do każdej takiej osoby należy podać język, którego osoba ta używa w zwykłym obcowaniu, lecz w każdym razie tylko jeden z następujących języków: niemiecki, czeski-morawski-słowacki, polski, ruski, słoweński, serbski-kroacki, włoski-ladyński, rumuński, węgierski.

Ustęp 14.
Miejsce urodzenia.

Ustęp 15.
Prawo swojszczyzny i przynależność państwowa.

Ustęp 16.
Wyznanie religijne.

Ustęp 17.
Język płoeczny.

Dla stwierdzenia, który z tych języków wypada wciągnąć jako język potoczny osób spisywanych, winien komisarz spisowy zapytać o to w myśl wskazówki, udzielonej w ustępie 1., głowę rodziny lub osoby pojedyncze, żyjące samoistnie, i wstrzymać się od wszelkiego bałamucenia przez sposób zadawania pytań lub wpływanie na odnośne odpowiedzi.

Co do dzieci, nieumiejących jeszcze mówić, i osób, które z powodu wad cielesnych lub zupełnego zastoju rozwoju umysłowego nie używają właściwie żadnego języka, należy wpisać ten z powyższych języków, który ze względu na rodzinę, a ewentualnie na inne otoczenie, w którym osoby te żyją, będzie względnie byłby prawdopodobnie ich językiem potocznym.

Ustęp 18.
Umiejętność czytania i pisa-
nia.

Do przedziałki 14 i 15. Co do osób, które umieją zarówno czytać jak i pisać, należy wstawić kreską pionową w przedziałce 14, a co do tych, które umieją tylko czytać, w przedziałce 15. Co do osób, które nie umieją ani czytać ani pisać, należy w obu przedziałkach położyć kreskę poprzeczną.

Ustęp 19.
Wady fizyczne.

Do przedziałki 16 i 17. Co do osób ślepych należy położyć kreskę pionową w przedziałce 16, co do głuchoniemych w przedziałce 17, a co do osób, które są zarówno ślepe jak i głuchonieme, w każdej z obu tych przedziałek.

Za ślepe uważa się tutaj nie tylko osoby, które zupełnie straciły wzrok, lecz także te, których siła widzenia nie jest dostateczna, by mogły same wyznać (zorientować) się w miejscach obcych i policzyć rozstawione palce u ręki na ciemnym tle w odległości ponad jeden metr.

Ustęp 20.
Gałąź zawodu głównego,
stanowisko w zawodzie.

Do przedziałki 18 i 19. Zawodem głównym, a dla osób, mających jeden tylko zawód, zawodem jedynym jest ten, na którym opiera się przeważnie stanowisko społeczne albo z którego pochodzi zarobek w całości lub w przeważnej części (choćby nie wykonywano go chwilowo np. w dniu 31. grudnia). Co do każdej poszczególnej osoby, pozostającej w pewnym oznaczonym zawodzie, należy podać go jak najdokładniej, aby można było przeprowadzić właściwy i szczegółowy podział ludności według rodzajów zawodu.

Powinno się przeto unikać tutaj wszelkich wyrażeń, które określają zawód tylko w ogólności, i podać dokładnie co do każdej osoby, pozostającej w pewnym zawodzie:

w przedziałce 18, gałąź zawodu głównego,

w przedziałce 19, stanowisko w zawodzie, mianowicie stosunek własności, posiadania, kolonatu, najmu lub dzierżawy, deputatu, stosunek służbowy, naukowy, roboczy itp.,

a więc na przykład:

Dla osób, które na stanowisku samodzielnem lub niesamodzielnem mają zawód główny w rolnictwie, leśnictwie itp.:

w przedziałce 18: rolnictwo, leśnictwo (także ogrodnictwo, chów zwierząt, trzymanie zwierząt, wydobywanie torfu, rybołówstwo itp.);

w przedziałce 19: właściciel, współwłaściciel, użytkowca, właściciel gruntu, właściciel dóbr, osadnik, dzierżawca, dyrektor, administrator, zarządca, inspektor, urzędnik dworski, leśniczy, rządca, leśny, szwajcar, parobek dozorujący, parobek, dziewczka, owczarz, wyrobnik itd.

Dla osób, które na stanowisku samodzielnem lub niesamodzielnem mają zawód główny w rzemiośle, przemyśle, handlu, górnictwie, przy komunikacjach itp.:

w przedziale 18: szczególną gałąź (rodzaj i gatunek) wykonywanego rzemiosła, fabrykacji, handlu lub innego przemysłu itd. Wyrażenia, jak fabrykant, kupiec, urzędnik prywatny, inżynier, robotnik fabryczny, robotnik itp. nie byłyby zatem dostateczne, natomiast należy podać zawsze gałąź (kategorję), jak n. p. przedziałnia bawełny, handel towarów materiałowych, przedsiębiorstwo bankowe, kopalnia węgla, przedsiębiorstwo ubezpieczeń, konfekcyja odzieży, budowa kolei żelaznych, dróg, portów, wyszynk wina, hotel itd. Szczególnie należy baczyć na to, aby każda osoba, trudniąca się jakimś rzemiosłem, podała dokładnie to rzemiosło; tak więc stolarze, ślusarze itp. podać mają te rzemiosła, chociażby pracowali w browarze, fabryce papieru lub w jakimkolwiek innym zakładzie przemysłowym albo rolniczym (oznaczenie tego zakładu należy do przedziałki 20);

w przedziale 19: właściciel przedsiębiorstwa (samodzielny zastępca), fabrykant, gwarek, dzierżawca, majster, samodzielny agent handlowy lub podróżujący itd.; dyrektor, kierownik zakładu, prokurzysta, dysponent, agent handlowy lub podróżujący na posadzie, szef oddziału, buchalter, rachmistrz, urzędnik kasowy, werkmistrz, czeladnik, pomocnik, uczeń, robotnik fabryczny, robotnik pomocniczy, górnik, pomocnik handlowy, wolontaryusz handlowy, subjekt, kelner, wyrobnik, roznosiciel, stangret, woźnica, parobek, kucharka, pokojówka itd.

Co do czynnych urzędników i funkcyonaryuszów publicznych:

w przedziale 18: bliższe oznaczenie ich służby, np. służba państwowa, krajowa, powiatowa, gminna itd.;

w przedziale 19: stopień służbowy, stanowisko w obrębie gałęzi służbowej np. radca skarbowy, starszy inżynier, lekarz powiatowy, kocy-pista magistratu, oficyał urzędu podatkowego, asystent pocztowy, woźny itd.

Co do osób, należących do zawodów wolnych:

w przedziale 18: szczególną gałąź zawodu, jako to adwokatura, notaryat, zawód lekarski, muzyk, architekt, malarz, rzeźbiarz, przyczem artyści, będący rzeźbiarzami, malarzami itd., mają nadto dodać, że są artystami;

w przedziale 19: adwokat, notaryusz, koncypient, solicytator, redaktor, lekarz szpitalny, profesor akademii itd.

Jeżeli wykonuje się zawód, wpisany do przedziałki 18, samodzielnie a niema na to w użyciu osobnego oznaczenia, które należałoby wpisać do przedziałki 19, wówczas należy wciągnąć do przedziałki 19 słowo „samoistny“ np. (przedziałka 18:) nauczyciel muzyki, (przedziałka 19:) samoistny; albo: (przedziałka 18:) zawód lekarski, (przedziałka 19:) lekarz samoistny.

Co do osób, używanych do posług osobistych lub domowych wyższej lub niższej kategorii:

w przedziale 18: „posługi osobiste“ lub „posługi domowe“. Oznaczeń takich, jak urzędnik prywatny, funkcyonaryusz, sługa, nie należy tu zatem w żadnym razie wpisywać;

w przedziale 19: dokładne oznaczenie stanowiska lub zatrudnienia np. ochmistrz domowy, sekretarz prywatny, lektor, lektorka, gospodyni itd., kamerdyner, służący, klucznik, klucznica, panna służąca, kucharka, pokojówka, niania, stróż itd.

Co do wyrobników, mających zatrudnienie zmienne, należy podać w przedziale 18 tę gałąź zawodu, w której zwyczajnie pracują, a w przedziale 19 słowo „wyrobnik“.

Co do osób bez wyraźnego zatrudnienia zawodowego należy podać w przedziale 18 sposób, w jaki istotnie utrzymują się, a więc np. kapitalista, właściciel domu, emeryt, prebendarz, dożywotnik, beneficjant, mieszkaniec zakładu zaopatrzenia lub zakładu dla ubogich, domu dla chorego, pobierający wsparcie itd. Przedziałkę 19 należy wypełnić kreską poprzeczną. Tylko co do emerytów należy wpisać w przedziałkę 18 oznaczenie „emeryt“, a w przedziałkę 19 ostatni stopień służbowy (tytuł) z dodatkiem „p. s.“, „em.“ itp., np. em. starosta.

Osoby, żywione względnie zatrzymane w szpitalach, zakładach położni-
czych, domach podrzutek, w domach dla obłąkanych itp. jakoteż w więzie-
niach, aresztach i wszelkich innych zakładach więziennych, należy zapisać
według ich zawodu, przerwanego z reguły jedynie czasowo.

Co do żon, dzieci i innych członków rodziny należy wypełnić
przedziałkę 18 i 19 tak, jak dla innych osób, jeżeli osoby te mają swój
własny zawód. Jeżeli osoba taka nie ma własnego zawodu, ale pomaga
regularnie a nie tylko ubocznie głowie rodziny w jej zawodzie, wówczas na-
leży także co do niej wpisać w przedziałkę 18 gałąź zawodu głowy rodziny.
Jeżeli tacy członkowie rodziny pobierają płacę w gotówce, należy co do nich
wciągnąć w przedziałkę 19 rodzaj ich stosunku roboczego lub służbowego
albo przynajmniej słowa „pomaga za wynagrodzeniem“; jeżeli oni za pomoc
swoją nie pobierają płacy w gotówce, należy wpisać do przedziałki 19 jedy-
nie słowo „pomaga“.

Co się tyczy w szczególności żon, może pomaganie takie mieć oczy-
wiście miejsce zarówno u wieśniaczek jak i u żon przemysłowców, kupców itd.
Samego zajmowania się domem nie należy uważać za pomoc w zawodzie
głowy rodziny.

Uczniów i uczących się należy oznaczyć jako takich w przedziale 18,
jeżeli oni w myśl przepisów poprzedzających nie należą już do pewnego za-
wodu, np. jako terminatorzy, praktykanci, elewi itd. albo tylko jako pomagający
członkowie rodziny. Przedziałkę 19 należy wówczas wypełnić kreską po-
przeczną.

Tylko wtedy, gdy co do pewnej osoby nie można podać żadnego za-
wodu w myśl przepisów poprzedzających (np. co do małych dzieci), należy
wypełnić przedziałki 18 i 19 kreskami poprzecznymi.

Ustęp 21.

Oznaczenie przedsiębiorstwa.

Do przedziałki 20. Przedziałkę tę należy wypełnić co do wszystkich
osób niesamoistnych, t. j. urzędników, funkcyjaryuszy, sług, robotni-
ków itd. Ma ona na celu uwidocznienie zakładu (przedsiębiorstwa, urzędu),
w którym wykonywa się zawód główny. Wpis ten może z jednej strony po-
służyć do objaśnienia często niezupełnie jasných szczegółów przedziałki 18,
a z drugiej strony ma on znaczenie dla określenia stosunków zawodowych
takich osób, których zawód nie zgadza się z rodzajem przedsiębiorstwa, gdzie
zawód ten bywa wykonywany, jak np. co do pomocniczego ślusarza maszy-
nowego, zatrudnionego w wielkiem przedsiębiorstwie rolnem, co do robotnika
rolnego, zatrudnionego w fabryce cukru, co do ogrodnika, zatrudnionego
w fabryce mebli, co do pomocnika stolarskiego, zatrudnionego w warsztacie
kolejowym, w fabryce konserw itp. U urzędników i sług publicznych ważne
jest zwłaszcza zatrudnienie w przedsiębiorstwie zarobkowym państwa, kraju
lub gminy np. przy kolei, poczcie, w miejskiej gazowni lub elektrowni itp.
W przedziale tej należy zatem podać z wszelką możliwą dokładnością zakład,
urząd, przedsiębiorstwo, instytucję, gdzie urzędnik, funkcyjaryusz lub
robotnik itp. jest czynny, np.:

gospodarstwo włościańskie, zarząd dóbr, browar, olejarnia, kolej żelazna,
przedsiębiorstwo omnibusowe, spedytorstwo, handel obrazów, gospoda, tkalnia
wstążek jedwabnych, drukarnia materii bawełnianych, apretura tkanin
lnianych, fabryka maszyn do szycia, handel towarów galanteryjnych
skórzanych, kancelarya adwokacka itd.

Co do osób samoistnych, osób niemających zawodu, tudzież osób, które w czasie spisu nie wykonują swego zawodu, np. są bez pracy, lub nie wykonują go w pewnem oznaczonem przedsiębiorstwie, należy położyć w przedziale 20 kreskę poprzeczną.

Do przedziałości 21 i 22. Tutaj należy podać w ten sam sposób, jak to opisano w ustępie 20., zawód główny, wykonywany z końcem roku 1907. i stanowisko w zawodzie głównym z końcem roku 1907, ten ostatni szczegół także wówczas, jeżeli gałąź zawodu głównego pozostała tą samą. Jeżeli zawód nie zmienił się od tego czasu, wystarczają słowa „jak obecnie“. Jeżeli także stanowisko w zawodzie głównym jest to samo, co z końcem roku 1907, wystarczają także w przedziale 22 słowa „jak obecnie“. Tylko co do osób, które wówczas nie miały zawodu, wolno umieścić w przedziałkach 21 i 22 kreski poprzeczne.

Co do osób, które z końcem roku 1907 należały do czynnego stanu wojskowego, powinno się wpisać w przedziale 21 „wojskowy“, a w przedziale 22 albo „obowiązany do służby“ albo „zawodowy“ stosownie do tego, czy osoby te pozostawały wówczas w służbie prezencyjnej, jedynie wykonując ustawową powinność służbową, czy też były wojskowymi zawodowymi.

Do przedziałości 23 i 24. Przedziałości te należy wypełnić co do osób, które obok swego zawodu głównego, albo nie mając wyraźnego zawodu, wykonują bądź w czasie spisu ludności, bądź w innej porze roku czynność zarobkową, na której zasadza się znaczna część ich ogólnego dochodu. Z pomiędzy kilku takich działalności zarobkowych należy podać najważniejszą. Gałąź zarobkowania ubocznego i stanowisko w zarobkowaniu ubocznem musi się wymienić równie dokładnie, jak to przepisano w ustępie 20. co do gałęzi zawodu głównego i stanowiska w zawodzie głównym; w szczególności należy także co do każdego poszczególnego członka rodziny podać ewentualne zarobkowanie uboczne.

Do przedziałości 25. Przedziałości ta służy do objaśnienia, czy zarobkowanie uboczne, oznaczone w przedziałkach 23 i 24, bywa wykonywane równocześnie obok zawodu głównego albo na przemian z nim, na przykład w innej porze roku. Należy zatem albo wpisać „równocześnie“ albo podać czas, np. „tylko latem“, „przy sposobności“, „w niedziele i dni świąteczne“ itp.

Do przedziałości 26 i 27. Na pytania te należy odpowiedzieć zarówno co do właścicieli jak i co do współwłaścicieli, i to bez dokładnego wliczania posiadłości nieruchomości, położonych w krajach tutejszych, jedynie słowem tak albo nie.

Na równi z właścicielami należy uważać posiadaczy fideikomisów i użytkowców stanu duchownego.

Za grunt rolny lub lasowy (przedziałości 26) należy uważać każdy grunt, który według wyrażenia pospolitego może uchodzić za używany w gospodarstwie rolnem lub lasowem. Także ogrody owocowe, warzywne, kwiatowe itp., które utrzymuje się przynajmniej częściowo jako źródło dochodu, należy liczyć jako grunta rolne. Zwykłych ogrodów domowych i ozdobnych nie należy uważać za grunta rolne lub lasowe, lecz powinno się wykazać je w przedziale 27, tak jak własność domu i inną własność nieruchomą.

Do przedziałości 28 do 32. Jako czasowo obecne należy wykazać przez wciągnięcie kreski pionowej do przedziałości 28 te osoby, które tylko z powodów przemijających zajmują na czas krótszy mieszkanie, w którym mają być spisane (ustęp 10.);

zaś jako stale obecne w przedziale 29 te osoby, które zamieszkują swe mieszkanie zwyczajne. Co do każdej osoby stale obecnej, w szczególności zaś także co do dzieci, zapisanych w arkuszu spisowym, należy podać nadto w przedziale 30 dokładnie rok, od którego przebywają w gminie miejsca spisu dobrowolnie i bez przerwy.

Ustęp 22.

Zawód główny z końcem roku 1907 i stanowisko w ówczesnym zawodzie głównym.

Ustęp 23.

Zarobkowanie uboczne.

Ustęp 24.

Czas, w którym wykonuje się zarobkowanie uboczne.

Ustęp 25.

Własność nieruchoma.

Ustęp 26.

Obecni.
Nieobecni.
Czas trwania pobytu.

Za niedobrowolny należy uważać pobyt, spowodowany dopełnianiem ustawowego obowiązku służby wojskowej; dalej oczywiście pobyt aresztowanych i więźniów w więzieniach itp. Pobyt jest nieprzerwany, jeżeli osoba odnośna nie opuściła nigdy gminy miejsca spisu w ciągu podanego czasu w zamiarze niepowrócenia do niej. Dobrowolnej nieobecności przemijającej (np. z powodu podróży, w interesach, z powodu pielgrzymki) nie należy przeto uważać za przerwanie pobytu, jeżeli istniał przytem zamiar zatrzymania siedziby w gminie miejsca spisu. Także nieobecności w gminie miejsca spisu, spowodowanej dopełnianiem ustawowej powinności wojskowej, nie uważa się za przerwę pobytu.

Jako czasowo nieobecne należy oznaczyć w przedziałce 31 te osoby, które dla powodów przemijających nie zajmują przez czas krótki swego zwykłego mieszkania;

zaś jako stale nieobecne w przedziałce 32 te, które są nieobecne w mieszkaniu przez czas dłuższy, np. z powodu nauki, wykształcenia zawodowego, służby, terminowania itp.

Co do każdej osoby, która ma być liczona, należy zatem wpisać kreskę pionową do jednej z czterech przedziałek 28, 29, 31, 32.

Także pod względem wypełnienia tych przedziałek obowiązuje oczywiście podstawowy dzień spisu w myśl przepisów, podanych w ustępie 2.

Ustępie 27.
Pobyt nieobecnych.

Do przedziałki 33. Jeżeli odnośna osoba nieobecna bawi w innej miejscowości, należącej jednak do gminy miejsca spisu, trzeba wciągnąć tylko nazwę tej miejscowości, jeżeli zaś osoba nieobecna przebywa w innej gminie, należącej do obszaru krajów reprezentowanych w Radzie państwa, należy podać gminę, powiat polityczny i kraj. Jeżeli osoba nieobecna przebywa w krajach świętej Korony węgierskiej, trzeba wykazać, czy bawi na Węgrzech, w Kroacji-Slawonii lub w Rjece z okręgiem. Jeżeli osoba nieobecna, o którą chodzi, pozostaje w Bośni lub Heregowinie, należy wymienić powyższe kraje. Jeżeli nieobecny przebywa w innych krajach, powinno się podać tylko odnośne państwo zagraniczne, np. Bawaryę, Francję, Szwajcaryę, Brazylię itd.

Ustępie 28.
Domowe zwierzęta użytkowe.

Szczegóły co do domowych zwierząt użytkowych mają obejmować tylko zwierzęta, znajdujące się w domu, tudzież w budynkach i stajniach należących do domu. Jeżeli zatem zwierzęta są umieszczone w domu (względnie w budynkach i stajniach do niego należących), w którym posiadacz ich mieszka, natenczas ma on udzielić potrzebnych wyjaśnień. Jeżeli wypadek ten nie zachodzi, należy obowiązek powyższy do tego, komu zwierzęta te powierzone. Bliższe pouczenia są wydrukowane na stronicy czwartej arkusza spisowego.

17
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354
 2355
 2356
 2357
 2358
 2359
 2360
 2361
 2362
 2363
 2364
 2365
 2366
 2367
 2368
 2369
 2370
 2371
 2372
 2373
 2374
 2375
 2376
 2377
 2378
 2379
 2380
 2381
 2382
 2383
 2384
 2385
 2386
 2387
 2388
 2389
 2390
 2391
 2392
 2393
 2394
 2395
 2396
 2397
 2398
 2399
 2400
 2401
 2402
 2403
 2404
 2405
 2406
 2407
 2408
 2409
 2410
 2411
 2412
 2413
 2414
 2415
 2416
 2417
 2418
 2419
 2420
 2421
 2422
 2423
 2424
 2425
 2426
 2427
 2428
 2429
 2430
 2431
 2432
 2433
 2434
 2435
 2436
 2437
 2438
 2439
 2440
 2441
 2442
 2443
 2444
 2445
 2446
 2447
 2448
 2449
 2450
 2451
 2452
 2453
 2454
 2455
 2456
 2457
 2458
 2459
 2460
 2461
 2462
 2463
 2464
 2465
 2466
 2467
 2468
 2469
 2470
 2471
 2472
 2473
 2474
 2475
 2476
 2477
 2478
 2479
 2480
 2481
 2482
 2483
 2484
 2485
 2486
 2487
 2488
 2489
 2490
 2491
 2492
 2493
 2494
 2495
 2496
 2497
 2498
 2499
 2500
 2501
 2502
 2503
 2504
 2505
 2506
 2507
 2508
 2509
 2510
 2511
 2512
 2513
 2514
 2515
 2516
 2517
 2518
 2519
 2520
 2521
 2522
 2523
 2524
 2525
 2526
 2527
 2528
 2529
 2530
 2531
 2532
 2533
 2534
 2535
 2536
 2537
 2538
 2539
 2540
 2541
 2542
 2543
 2544
 2545
 2546
 2547
 2548
 2549
 2550
 2551
 2552
 2553
 2554
 2555
 2556
 2557
 2558
 2559
 2560
 2561
 2562
 2563
 2564
 2565
 2566
 2567
 2568
 2569
 2570
 2571
 2572
 2573
 2574
 2575
 2576
 2577
 2578
 2579
 2580
 2581
 2582
 2583
 2584
 2585
 2586
 2587
 2588
 2589
 2590
 2591
 2592
 2593
 2594
 2595
 2596
 2597
 2598
 2599
 2600
 2601
 2602
 2603
 2604
 2605
 2606
 2607
 2608
 2609
 2610
 2611
 2612
 2613
 2614
 2615
 2616
 2617
 2618
 2619
 2620
 2621
 2622
 2623
 2624
 2625
 2626
 2627
 2628
 2629
 2630
 2631
 2632
 2633
 2634
 2635
 2636
 2637
 2638
 2639
 2640
 2641
 2642
 2643
 2644
 2645
 2646
 2647
 2648
 2649
 2650
 2651
 2652
 2653
 2654
 2655
 2656
 2657
 2658
 2659
 2660
 2661
 2662
 2663
 2664
 2665
 2666
 2667
 2668
 2669
 2670
 2671
 2672
 2673
 2674
 2675
 2676
 2677
 2678
 2679
 2680
 2681
 2682
 2683
 2684
 2685
 2686
 2687
 2688
 2689
 2690
 2691
 2692
 2693
 2694
 2695
 2696
 2697
 2698
 2699
 2700
 2701
 2702
 2703
 2704
 2705
 2706
 2707
 2708
 2709
 2710
 2711
 2712
 2713
 2714
 2715
 2716
 2717
 2718
 2719
 2720
 2721
 2722
 2723
 2724
 2725
 2726
 2727
 2728
 2729
 2730
 2731
 2732
 2733
 2734
 2735
 2736
 2737
 2738
 2739
 2740
 2741
 2742
 2743
 2744
 2745
 2746
 2747
 2748
 2749
 2750
 2751
 2752
 2753
 2754
 2755
 2756
 2757
 2758
 2759
 2760
 2761
 2762
 2763
 2764
 2765
 2766
 2767
 2768
 2769
 2770
 2771
 2772
 2773
 2774
 2775
 2776
 2777
 2778
 2779
 2780
 2781
 2782
 2783
 2784
 2785
 2786
 2787
 2788
 2789
 2790
 2791
 2792
 2793
 2794
 2795
 2796
 2797
 2798
 2799
 2800
 2801
 2802
 2803
 2804
 2805
 2806
 2807
 2808
 2809
 2810
 2811
 2812
 2813
 2814
 2815
 2816
 2817
 2818
 2819
 2820
 2821
 2822
 2823
 2824
 2825
 2826
 2827
 2828
 2829
 2830
 2831
 2832
 2833
 2834
 2835
 2836
 2837
 2838
 2839
 2840
 2841
 2842
 2843
 2844
 2845
 2846
 2847
 2848
 2849
 2850
 2851
 2852
 2853
 2854
 2855
 2856
 2857
 2858
 2859
 2860
 2861
 2862
 2863
 2864
 2865
 2866
 2867
 2868
 2869
 2870
 2871
 2872
 2873
 2874
 2875
 2876
 2877
 2878
 2879
 2880
 2881
 2882
 2883
 2884
 2885
 2886
 2887
 2888
 2889
 2890
 2891
 2892
 2893
 2894
 2895
 2896
 2897
 2898
 2899
 2900
 2901
 2902
 2903
 2904
 2905
 2906
 2907
 2908
 2909
 2910
 2911
 2912
 2913
 2914
 2915
 2916
 2917
 2918
 2919
 2920
 2921
 2922
 2923
 2924
 2925
 2926
 2927
 2928
 2929
 2930
 2931
 2932
 2933
 2934
 2935
 2936
 2937
 2938
 2939
 2940
 2941
 2942
 2943
 2944
 2945
 2946
 2947
 2948
 2949
 2950
 2951
 2952
 2953
 2954
 2955
 2956
 2957
 2958
 2959
 2960
 2961
 2962
 2963
 2964
 2965
 2966
 2967
 2968
 2969
 2970
 2971
 2972
 2973
 2974
 2975
 2976
 2977
 2978
 2979
 2980
 2981
 2982
 2983
 2984
 2985
 2986
 2987
 2988
 2989
 2990
 2991
 2992
 2993
 2994
 2995
 2996
 2997
 2998
 2999
 3000
 3001
 3002
 3003
 3004
 3005
 3006
 3007
 3008
 3009
 3010
 3011
 3012
 3013
 3014
 3015
 3016
 3017
 3018
 3019
 3020
 3021
 3022
 3023
 3024
 3025
 3026
 3027
 3028
 3029
 3030
 3031
 3032
 3033
 3034
 3035
 3036
 3037
 3038
 3039
 3040
 3041
 3042
 3043
 3044
 3045
 3046
 3047
 3048
 3049
 3050
 3051
 3052
 3053
 3054
 3055
 3056
 3057
 3058
 3059
 3060
 3061
 3062
 3063
 3064
 3065
 3066
 3067
 3068
 3069
 3070
 3071
 3072
 3073
 3074
 3075
 3076
 3077
 3078
 3079
 3080
 3081
 3082
 3083
 3084
 3085
 3086
 3087
 3088
 3089
 3090
 3091
 3092
 3093
 3094
 3095
 3096
 3097
 3098
 3099
 3100
 3101
 3102
 3103
 3104
 3105
 3106
 3107
 3108
 3109
 3110
 3111
 3112
 3113
 3114
 3115
 3116
 3117
 3118
 3119
 3120
 3121
 3122
 3123
 3124
 3125
 3126
 3127
 3128
 3129
 3130
 3131
 3132
 3133
 3134
 3135
 3136
 3137
 3138
 3139
 3140
 3141
 3142
 3143
 3144
 3145
 3146
 3147
 3148
 3149
 3150
 3151
 3152
 3153
 3154
 3155
 3156
 3157
 3158
 3159
 3160
 3161
 3162
 3163
 3164
 3165
 3166
 3167
 3168
 3169
 3170
 3171
 3172
 3173
 3174
 3175
 3176
 3177
 3178
 3179
 3180
 3181
 3182
 3183
 3184
 3185
 3186
 3187
 3188
 3189
 3190
 3191
 3192
 3193
 3194
 3195
 3196
 3197
 3198
 3199
 3200
 3201
 3202
 3203
 3204
 3205
 3206
 3207
 3208
 3209
 3210
 3211
 3212
 3213
 3214
 3215
 3216
 3217
 3218
 3219
 3220
 3221
 3222
 3223
 3224
 3225
 3226
 3227
 3228
 3229
 3230
 3231
 3232
 3233
 3234
 3235
 3236
 3237
 3238
 3239
 3240
 3241
 3242
 3243
 3244
 3245

Kraj: Gmina (obszar dworski):
Powiat polityczny: Miejscowość:
Powiat sądowy:

XII a.

Przeгляд miejscowy, część I.

Ludność według płci, pobytu, przynależności państwowej (prawa swojszczyzny),
religii i języka potocznego.

Uwaga. Pouczenie o wygotowaniu przeglądu miejscowego jest wydrukowane na stronie 4. niniejszego formularza.
Wyda się także arkusze wkładkowe, których stronica 1. i 3. odpowiada stronie 409, a stronica 2. i 4.
stronicy 408 niniejszej części Dziennika ustaw państwa.

(Strona 4. formularza XII a, Przegląd miejscowy, część I.)

Pouczenie

o sporządzeniu przeglądu miejscowego.

Dla każdej miejscowości (nie zaś na przykład gminy katastralnej) należy założyć jeden przegląd miejscowy. Gdyby dla większych miast okazywał się wskazany dalszy podział, można także wygotować osobny częściowy przegląd miejscowy dla każdej dzielnicy miejskiej; zawsze jednak musi się zestawzić w tym wypadku jedną sumę dla całej miejscowości.

Wygotowanie przeglądu miejscowego jest jednym z najważniejszych okresów w toku czynności spisowych, ponieważ stanowi przejście od dochodzeń, wyrażonych w wielu poprzednich działach słowami, do dokładnego przedstawienia stosunków zapomocą cyfr. Osoby, którym poruczono zestawienie to, mają zatem za zadanie przenieść do przeglądu miejscowego z największą dokładnością zapiski, zawarte w kartach oznajmienia lub arkuszach spisowych, i obliczyć sumy tychże dla każdej miejscowości. Pracę tę trzeba wykonać tem sumienniej, iż w przeciwnym razie gminy, obowiązane do sporządzenia przeglądów miejscowych, byłyby narażone przez dodatkowe sprostowania i uzupełnienia na większe wydatki, a nadto, iż nie możnaby dotrzymać terminu, wyznaczonego do przedłożenia poszczególnych przeglądów.

Jakkolwiek karty oznajmienia i arkusze spisowe powinny być w myśl § 21. przepisu do ustawy o spisie ludności z dnia 29. marca 1869, Dz. u. p. Nr. 67, dokładnie sprawdzone, zanim przystąpi się do układania przeglądu miejscowego, mimo to jednak winien ten, kto układa przegląd powyższy, postarać się drogą wywiadów oraz ewentualnych zapytań i dochodzeń o potrzebne wyjaśnienia we wszystkich wypadkach, w których powzięnie wątpliwość co do podanych szczegółów. Szczególną uwagę trzeba zwracać na to, aby zapiski kart oznajmienia i arkuszy spisowych wciągnięto do właściwych przedziałek przeglądu miejscowego.

Zanim przystąpi się do sporządzenia przeglądu miejscowego należy przeprowadzić w samych kartach oznajmienia i arkuszach spisowych pewne roboty przygotowawcze, które ułatwiają przenoszenie dat do przeglądu miejscowego. Takimi robotami przygotowawczymi są:

1. Oznaczenie osób nieobecnych w kartach oznajmienia i arkuszach spisowych barwą odróżniająca (okółkiem czerwonym lub niebieskim), ponieważ daty co do osób tych musi się wpisać do przeglądu miejscowego oddzielnie od dat co do osób obecnych.

2. Podobne oznaczenie osób, należących do wojska czynnego, które przychodzą w przedziale 2 kart oznajmienia i arkuszy spisowych, ponieważ osób tych nie przenosi się wcale do przeglądu miejscowego z kart oznajmienia lub arkuszy spisowych. (Por. ustęp ostatni niniejszego pouczenia co do części I. przeglądu miejscowego.)

3. Zesumowanie kresek pionowych w następujących przedziałkach kart oznajmienia lub arkuszy spisowych, a mianowicie: 4. 5, 31 i 32. Co do przedziałek 28 i 29 kart oznajmienia względnie arkuszy spisowych, których wpisy sumują już posiadacze mieszkań, a względnie komisarze spisowi, należy stwierdzić, czy suma jest dobra, a według okoliczności sprostować ją.

Przegląd miejscowy dzieli się na dwie części: 1. co do ludności; 2. co do domowych zwierząt użytkowych.

Co do części I. zaleca się użycie jednego formularza XII a, na egzemplarz brulionowy i zaznaczenie w odnośnej przedziałce szczegółów, dotyczących każdej poszczególniej osoby, kreseczką pionową przy możliwym oszczędzaniu miejsca; następnie liczy się kreski dla każdego domu i wpisuje atramentem sumy do drugiego egzemplarza przeglądu miejscowego.

Celem należytego wciągnięcia cyfr do odnośnych przedziałek części I. należy uwzględnić, co następuje:

Do przedziałki 1 na stronie II. ma się wpisać domy w porządku arytmetycznym numerów domów, i to tylko numery domów rzeczywiście istniejących (zgodnie z wykazem miejscowym albo przytaczając i uzasadniając odstępianie od niego). Jeżeli podano dom jako niezamieszkały, musi się mimo to wpisać jego numer; inne jednak przedziałki należy w tym wypadku przekreślić kreską poprzeczną. Przy halnych chatach pasterskich (alpejskich) należy umieścić w przedziałce ostatniej (Uwaga) litery A. H.

Gdyby zaszedł wypadek, trudny do przewidzenia w razie ścisłego przestrzegania przepisów ustawowych, iż nie dałoby się stwierdzić numeru pewnego budynku zamieszkałego, wówczas należy umieścić budynek taki po ostatnim numerze domu i wypełnić oczywiście także w tym wypadku wszystkie przedziałki przeglądu miejscowego odpowiednimi cyframi. W ten sam sposób należy postąpić z innymi siedzibami mieszkalnymi np. budami drewnianymi, wozami, okrętami itp., jeżeli one służą na mieszkanie dla ludzi.

Okoliczność, czy domy są zamieszkałe, czy niezamieszkałe, należy zaznaczyć umieszczeniem kresek pionowych w przedziałkach 2 względnie 3.

Ilość partyi mieszkalnych w przedziałce 4 przeglądu miejscowego wynika z przedziałki trzeciej arkusza zbiorowego XI. Daty innych przedziałek przeglądu miejscowego należy wyciągnąć z kart oznajmienia względnie arkuszy spisowych.

Przedziałki 4 do 26 na stronie II. i 27 do 46 na stronie III. są przeznaczone do wykazania ludności obecnej (krajowej i obcej) według poszczególnych domów.

Krajowców nieobecnych bierze się z przedziałek 31, 32 i 33 kart oznajmienia względnie arkuszy spisowych i wpisuje cyfrowo w przedziałkach 47 i 48 przeglądu miejscowego (stronica III.), poczem oblicza się w przedziałce 49 przeglądu miejscowego sumę nieobecnych dla każdego domu. Osób powyższych nie można jednak wcale uwzględnić w przedziałkach 5 do 46, ponieważ w przedziałkach tych ma się klasyfikować tylko ludność rzeczywiście obecną.

Ponieważ według § 14. przepisu o spisie ludności ma się spisać z pośród ludności nieobecnej tylko krajowców, to jest osoby, posiadające prawo swojszczyzny w obszarze krajów reprezentowanych w Radzie państwa, przeto nie można przenosić do przeglądu miejscowego wszystkich innych osób nieobecnych, przychodzących w kartach oznajmienia lub arkuszach spisowych (licząc tu także osoby przynależne do krajów świętej Korony węgierskiej tudzież Bośni i Hercegowiny).

Po przeniesieniu do przeglądu miejscowego wszystkich osób, wykazanych w każdym domu z osobna (z wyjątkiem nieobecnych cudzoziemców), zaleca się przeprowadzenie przy każdym domu prób rachunkowych co do wszystkich cyfr, które muszą zgadzać się z sobą, ponieważ w ten sposób można daleko łatwiej znaleźć ewentualne błędy rachunkowe, niż po zamknięciu przeglądu.

Ukończywszy wciąganie, sumuje się w części I. cyfry dla odnośnej miejscowości, a mianowicie najpierw cyfry przedziałki 5 na stronie II. i przedziałki 49 na stronie III., ponieważ stanowią one liczby zasadnicze, z którymi sumy innych przedziałek muszą zgadzać się. W szczególności powinny zgadzać się z sumą przedziałki 5 „Ogólna ilość ludności obecnej“:

a) Na stronie II.:

sumy przedziałek 6 + 7 (ludność obecna według płci);
sumy przedziałek 8 + 9 (ludność obecna według czasu pobytu);
sumy przedziałek 14 do 17, wykazane w przedziałce 18 (ludność obecna według przynależności państwowej).

b) Na stronie II. i III.:

sumy przedziałek 19 do 35, wykazane w przedziałce 36 (ludność obecna według religii).

Z przedziałką 14 na stronie II. i przedziałką 46 na stronie III. musi zgadzać się suma przedziałek 37 do 45 na stronie III., ponieważ język potoczny ma być wykazywany tylko dla ludności obecnej, posiadającej obywatelstwo austriackie.

Wykazy osób, należących do wojska czynnego, udzielone przez władze wojskowe, należy wciągnąć w części I. przeglądu miejscowego na stronie II. i III. w jednym wierszu na końcu.

Również w części II. przeglądu miejscowego jest każdy wiersz przeznaczony na cyfry z jednego domu. Domy, w których niema domowych zwierząt użytkowych, można opuścić w części II. przeglądu miejscowego, jeżeli poniżej sumy umieści się uwagę z wyraźnem oznaczeniem domów, nie wymienionych z powyższego powodu.

Także przy wygotowaniu tej części II. zaleca się użycie jednego formularza na egzemplarz brulionowy i przeniesienie do odnośnej przedziałki cyfr co do każdego gatunku zwierząt z kart oznajmienia względnie arkuszy spisowych, poczem należy zestawić sumy dla całego domu i wpisać je atramentem do drugiego egzemplarza przeglądu miejscowego, część II.

Po ukończeniu wpisywania sumuje się cyfry dla odnośnej miejscowości i przeprowadza próbę, czy następujące sumy zgadzają się ze sobą:

przedziałka	9	ze sumą przedziałek	2 do	8.
"	22	" "	"	10 " 21,
"	32	" "	"	28 " 31.
"	38	" "	"	33 " 37,
"	42	" "	"	39 " 41.

Wykazy koni i zwierząt jucznych wojskowych, udzielone przez władzę wojskową, należy wciągnąć w jednym wierszu na końcu.

Kraj: Gmina (obszar dworski):
Powiat polityczny: Miejscowość:
Powiat sądowy:

XII b.

Przeгляд miejscowy, część II.

Ilość domowych zwierząt użytkowych.

Uwaga. Pouczenie co do wygotowania przeglądu miejscowego mieści się na stronie 4. części I. przeglądu miejscowego (formularz XII a).

Wyda się także arkusze wkładkowe, których stronica 1. i 3. odpowiada stronicy 415, a stronica 2. i 4. stronicy 514 niniejszej części Dziennika ustaw państwa.

XIII *a* i XIII *b*.

Przeгляд gminny.

[Tabele przeglądu gminnego zgadzają się w ogóle z formularzami XII *a* i XII *b* (przeгляд miejscowy).

Przedziałka 1 części I. (formularz XIII *a*) jest jednak podzielona; napis przedziałki 1 *a* ma zamiast „Numer domu“ brzmieć „Nazwy miejscowości w porządku abecedowym“; napis przedziałki 1 *b* brzmi „Ilość domów“. Przedziałki następne nie różnią się od przedziałek formularza XII *a*.

Część II. (formularz XIII *b*) różni się od formularza XII *b* jedynie tem, iż przedziałka 1 ma zamiast napisu „Numer domu“ napis „Nazwy miejscowości w porządku abecedowym“.]

XIV *a* i XIV *b*.

Przeгляд powiatowy.

[Tabele przeglądu powiatowego zgadzają się w ogóle z formularzami XII *a* i XII *b* (przeгляд miejscowy).

Przedziałka 1 części I. (formularz XIV *a*) jest jednak podzielona; napis przedziałki 1 *a* ma zamiast „Numer domu“ brzmieć „Nazwy gmin (obszarów dworskich)“; napis przedziałki 1 *b* brzmi „Ilość domów“. Przedziałki następne nie różnią się od przedziałek formularza XII *a*.

Część II (formularz XIV *b*) różni się od formularza XII *b* jedynie tem, iż przedziałka 1 ma zamiast napisu „Numer domu“ napis „Nazwy gmin (obszarów dworskich)“.

Gminy (obszary dworskie) należy w obrębie każdego powiatu sądowego przytoczyć w porządku abecedowym; po każdym powiecie sądowym należy zestawić sumę.]
